

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
СФЕРИ ЕКОЛОГІЇ, СПОСОБИ ТА ПРИЙОМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0350-ап
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Білюк Анастасія Сергіївна

Керівник д.ф.н., проф. Зацний Ю. А.

Рецензент д.ф.н., проф. Шевченко О. І.

Запоріжжя – 2021

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 55 стор., 77 джерел

Об'єкт дослідження: неологізми сучасної англійської мови, пов'язані зі сферою екології та захисту навколишнього середовища.

Мета роботи: визначення основних способів та особливостей перекладу англомовних неологізмів сфери екології.

Теоретико-методологічні засади: розробки щодо процесів збагачення словникового складу англійської мови (Зацний Ю. А., Заботкіна В. І., Гілерт П., Альгео Дж.), механізмів створення нових слів (Винокуров А. М., Івлева Г. Г., Каращук П. М.) та теорії перекладу (Комісаров В. Н., Виноградов В. С.).

Отримані результати: найбільш продуктивними способами творення інновацій сфери екології є словоскладання та телескопія, афіксація та аббревіація. Серед семантичних способів творення – метафоричне перенесення, звуження та погіршення значення. У більшості випадків новоутворення все ще не мають еквіваленту в українській мові. Для перекладу таких неологізмів частіше вживається калькування. Значна перевага цього методу у його лаконічності та влучності. Також для перекладу екологічних неологізмів часто використовують транскодування, особливо для термінів та назв. Набагато рідше зустрічається метод прямого включення та приблизного перекладу. Найбільш поширеним і простим є описовий переклад, однак значний недолік цього методу – його громіздкість і незручність у подальшому використанні.

Ключові слова: *неологізм, інновація, спосіб творення, словоскладання, телескопія, спосіб перекладу, калькування, описовий метод*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ СФЕРИ ЕКОЛОГІЇ	7
1.1 Поняття «неологізм», як основна одиниця неології	7
1.2 Типологія неологізмів	10
1.3 Способи творення неологізмів	14
РОЗДІЛ 2 СОЦІОЛІНГВАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СФЕРИ ЕКОЛОГІЇ	20
2.1 Інновації, пов’язані із забруднення навколишнього середовища	20
2.2 Інновації, що відбивають зміну клімату, глобальне потепління	25
2.3 Інновації, пов’язані із збереження рослинного і тваринного світу	31
РОЗДІЛ 3 СПОСОБИ ТА ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ СФЕРИ ЕКОЛОГІЇ	35
3.1 Методи перекладу неологізмів англійської мови.....	35
3.2 Особливості перекладу неологізмів сфери екології.....	41
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56

ВСТУП

Сучасне життя досить динамічне, світ не стоїть на місці, постійно змінюються та оновлюються всі сфери життя. Те ж стосується і мови – з плином часу вона зазнає змін на всіх її рівнях. Найбільш помітне оновлення відбувається у лексичному складі мови. Лексика дуже чутливо реагує на будь-які зміни в суспільстві, адже саме слова відображають життя та дійсність з її змінами. Технологічний розвиток, науковий прогрес, розвиток культури, інтернет, що захопив життя сучасних людей – все це безпосередньо впливає на лексичний склад будь-якої мови. Певні слова зникають з ужитку, перетворюючись на архаїзми та історизми, інші навпаки – з'являються і починають активно використовуватися носіями мови.

Та перш ніж перейти до загальноновживаної лексики, нові слова деякий час знаходяться на периферії словникового складу. І допоки вони мають відтінок новизни у мові, їх прийнято називати неологізмами.

Детальним дослідженням неологізмів займається велика кількість лінгвістів. Найбільших успіхів в цій сфері досягли французькі вчені, такі як M. Cohen, L. Guilbert, L. Deroy, P. Gilbert, A. Darmsteter, B. Gardin. Проблемами, пов'язаними з цим питанням займалися також вітчизняні лексикологи, зокрема В. І. Заботкіна, В. М. Сергєєв, Н. З. Котелова, Є. О. Левашов, Зацний Ю. А., Лариінова Е. В. Не менш успішними були американські та англійські вчені: J. Algeo, J. Simpson, G. Cannon, R. Vaayen, W. Lee, C. Cutler.

Попри значний інтерес лінгвістів до неологізмів та велику кількість наукових праць, присвячених цьому питанню, існує декілька проблемних аспектів, що викликають дискусії. Зокрема, відкритим залишається питання про визначення неологізмів, їх типологію, способи перекладу та інші.

Актуальність теми полягає в потребі детального вивчення нових лексичних одиниць, адже на даний момент у мові відбувається «неологічний бум», щороку з'являється велика кількість ще не досліджених новоутворень.

Об'єктом дослідження є неологізми сучасної англійської мови, пов'язані зі сферою екології та захисту навколишнього середовища.

Предметом дослідження є типологія та способи творення та перекладу неологізмів англійської мови сфери екології.

Метою дослідження є виділення основних типів та способів перекладу неологізмів.

Для досягнення поставленої мети треба вирішити такі **завдання**:

1. Проаналізувати різні підходи до визначення терміну «неологізм»;
2. Визначити основні типи неологізмів;
3. З'ясувати основні способи творення неологізмів;
4. Визначити основні способи перекладу неологізмів;
5. Виділити неологізми, пов'язані зі сферою екології та захисту навколишнього середовища;
6. Виявити найбільш популярні типи та способи перекладу наведених неологізмів.

Матеріалом дослідження стали 98 неологізмів, які були відібрані з онлайн-ресурсів, що публікують нові слова англійської мови: сайту WordSpy та онлайн-словника UrbanDictionary, а також з англійсько-українського словника «Лексичні та фразеологічні інновації англійської мови» Ю. А. Зацного та А. В. Янкова.

Методи дослідження. Перш за все ми використовуємо описовий метод, виділяючи неологізми, що застосовуються у сфері екології та класифікуючи ці одиниці щодо їх лексичних особливостей та способів перекладу.

Також ми застосовуємо зіставний метод, порівнюючи неологізми англійської мови та їх аналоги в українській мові, з метою виокремлення їх специфіки в окремій мові та порівняння способів передачі того чи іншого явища.

В роботі застосовано індуктивний метод, адже на основі вибірки з певної кількості неологізмів сфери екології, ми робимо висновки про лексичні характеристики неологізмів в цілому та методи перекладу неологізмів, що застосовуються найбільш часто.

Говорячи про часові рамки, ми використовуємо синхронічний метод, адже неологізми це саме те явище, яке потрібно розглядати в одному часовому зрізі, за останні декілька років, адже з плином часу неологізми або перетворюються на загальноживану лексику, або втрачають свою актуальність.

Також в процесі аналізу неологізмів ми використовуємо словотвірний аналіз, встановлюючи способи творення неологізму та контекстуальний аналіз, визначаючи значення слова у контексті.

Для збору потрібної бази слів було застосовано метод суцільної вибірки та словникових дефініцій, що полягає в уточненні значення неологізму.

Вищепераховані методи допоможуть нам ефективно вирішити поставлені проблеми і цілі та досягти наукових результатів.

Наукова новизна полягає у виявленні лінгвальних та соціолінгвальних особливостей нових лексичних та фразеологічних одиниць, пов'язаних зі сферою екології, зокрема, способів їх утворення, концентрації навколо актуальних проблем навколишнього середовища, та способів перекладу.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання одержаних результатів у навчальній роботі у вишах, зокрема, при розробці

курсу неології як дисципліни за вибором, у навчально-методичній роботі у процесі укладання методичних посібників.

Структура роботи: дослідження складається із вступу, трьох розділів, висновку та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про наукову роботу, тему, мету, завдання, актуальність, визначення об'єкта та предмета.

У першому розділі розкриваються лінгвальні особливості неологізмів.

Другий розділ містить соціолінгвальну характеристику неологізмів.

Третій розділ присвячений методам і прийомам перекладу неологізмів.

У висновку наводяться узагальнені результати дослідження.

Загальна кількість сторінок – 55, використаних джерел – 77.

РОЗДІЛ 1

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ СФЕРИ ЕКОЛОГІЇ

1.1 Поняття «неологізм», як основна одиниця неології

Слова та словосполучення, що позначають нові явища, предмети, поняття мають власний термін - неологізми. Також у сучасній лінгвістиці по відношенню до нових слів іноді вживають такі терміни, як «інновація», «новоутворення», «новотвір», але термін «неологізм» зустрічається набагато частіше і є загальноприйнятим. Лінгвісти 18 ст. неоднозначного ставилися до цього явища, вважали, що неологізми «псують» мову. Але цей процес є неминучим, адже мова не може залишатися незмінною, вона повинна розвиватися разом із суспільством, відповідати його потребам у комунікації, збереженні результатів розвитку і змін культури суспільства. Мова перестане зазнавати оновлень лише тоді, коли зникне саме суспільство [Івлева 1986, с. 54].

В англійській мові термін неологізм з'являється в 1772 році, хоча у світовій лінгвістиці він вже існував. Визначення цього поняття є складним, невирішеним питанням для сучасної лексикології. Зміст терміну впливає з самого слова: neos від грецької «новий» і logos «слово». Але незважаючи на, здавалось би, ясність і простоту, спроби дати визначення цьому явищу викликають деякі труднощі серед лінгвістів. Найчастіше термін «неологізм» використовують як по відношенню до новоутворень, тобто абсолютно нових слів та словосполучень, що позначають раніше невідомі поняття, предмети, явища, утворених за усталеними в мові словотворчими моделями, так і по відношенню до неологізмів, що є синонімами вже існуючих слів, що позначають відомі поняття, але мають дещо інший відтінок значення.

Поява неологізмів не є спонтанним явищем, на це завжди є певні причини. Так деякі розбіжності можуть виникати при спробі дати визначення неологізмам, спираючись саме на фактори їх виникнення. Загалом розрізняють дві причини розвитку мови – внутрішні і зовнішні. Відповідно до цього розподілу, можна виділити і два підходи до проблеми визначення неологізмів – вузький та широкий [Дубенец 2004, с. 111].

Лінгвісти, що надають перевагу вузькому підходу, керуються соціологічним напрямом у дослідженні мови і вважають, що основними причинами змін у лексиці є екстралінгвістичні, зовнішні причини. Так, вони стверджують, що поява нових слів зумовлена змінами у соціумі – технологічним, науковим розвитком. Тому неологізмами вони вважають лише слова, що позначають нові реалії. Таким чином, певні словники тлумачать неологізм як «слово або словосполучення, що виникли для позначення нового, раніше не відомого предмета або нового поняття» [Ахманова 1966, с. 261]. Тієї ж думки дотримується і Н. В. Шанський, що визначає неологізми як «нові лексичні утворення, які виникають через необхідність у позначенні нового предмета, зберігають відчуття новизни» [Шанський 1964, с. 235].

Інша група лінгвістів, що підтримує широкий підхід до визначення неологізмів, не заперечує важливість значення зовнішніх факторів, але вважає, що не завжди зміни у лексичному складі мови залежать від позамовних причин, адже схильність до змін закладена в самій мові. Мовець часто намагається спростити мовлення, зробити його більш чітким і ємким, усікаючи при цьому слова, використовуючи прийом еліпсу [Кочерган 2001, с. 156].

Більшість вчених все ж визнають як екстралінгвістичні, так і внутрішньомовні причини утворення неологізмів і сходяться на думці, що в мові не може існувати «чистих» змін, викликаних лише однією причиною. Крім того, їх слід розглядати у комплексі, адже інколи зовнішні причини, наприклад, розвиток культури, спонукають до перетворення вже існуючого

слова на більш зручне і влучне для даного етапу, ситуації [Левицький 2009, с. 151].

Так, І. В. Арнольд визначає неологізми як «слова або фразеологічні звороти, що входять в мову в зв'язку з ростом культури і техніки... і відчуються як нові», додаючи при цьому, що «неологізмами можуть бути також і старі по звуковому вигляду слова, які отримали нове значення» [Арнольд 2012, с. 123].

Російський мовознавець Т. В. Жеребило у своєму «Словнику лінгвістичних термінів» зазначає, що неологізм це «нове слово або нове значення і форма вже існуючого слова» [Жеребило 2016, с. 348].

Англомовні джерела подають наступні визначення: “A neologism is a new word or expression in a language, or a new meaning for an existing word or expression”, “Neologism – word, term or phrase which has been recently created – often to apply to new concepts, or to reshape older terms in newer language form” [Collins Dictionary].

Таким чином, можна зробити висновок, що широкий підхід до визначення цього терміну є більш розповсюдженим.

Інше проблемне питання – чи варто відносити до неологізмів такий вид новоутворень, як okazіоналізми? Okazіоналізми (від латинського *occasio* – випадок) – це індивідуально-авторські слова, створені письменником чи поетом, які він вживає у своїх творах. У сучасному мовознавстві їх також називають авторськими неологізмами, okazіональними словами, одноразовими неологізмами, художніми неологізмами, поетичними неологізмами, егологізмами, індивідуалізмами тощо. Так, повертаючись до проблеми визначення загального терміну «неологізм», Т. В. Жеребило включає до них і авторські неологізми. При цьому вона зазначає, що головними відмінностями між ними є те, що ніхто не вживає okazіоналізми безособово, їх використовують як цитату; подібні слова так і залишаються

неологізмами: вони не переходять до активного вжитку, за рідкими виключеннями [Жеребило 2016, с. 263]. Ю. А. Зацний наголошує, що неологізмами слід вважати слова і словосполучення, що сприймаються носіями мови за формою або за змістом, як нові [Зацний 2006, с. 7]. Інші мовознавці, такі як Е. І. Ханпіра і Н. І. Фельдман у своїх працях зазначають, що одного терміну «неологізм» недостатньо для опису всіх лексичних новоутворень, вони розмежовують ці поняття, надаючи ряд різких відмінностей.

Зважаючи на проведений аналіз термінологічних словників та досліджень різних лінгвістів, можна зробити висновок, що проблема визначення поняття «неологізм» досі є відкритим, спірним питанням, хоча неологізм вже доволі довго є предметом дослідження у лінгвістиці. Завершуючи огляд цієї проблеми, хочеться додати цитату І. Дегтяра, який відзначає, що подібні розбіжності і дискусії «не тільки не сприяють взаєморозумінню між лінгвістами, а й певною мірою шкодять більш глибокому вивченню самого явища» [Дегтяр 1975, с. 131].

1.2 Типологія неологізмів

Всі неологізми, як ізвичайні, загальноновживані слова відрізняються за своєю структурою, значенням, способом творення, функцією в мові. Тому існує декілька класифікацій лексичних новоутворень, які важливо розглянути для подальшого вивчення цього питання.

В залежності від способів появи виділяють:

1. Лексичні неологізми:

1) словотвірні неологізми - цілковито нові слова, які раніше були відсутні в лексичному складі, створені за допомогою існуючих у мові продуктивних моделей;

2) внутрішні запозичення, що відбуваються всередині однієї мови;

3) зовнішні запозичення – запозичення з інших мов. Основним джерелом запозичень в англійській мові є французька, однак останнім часом більш поширеними стають запозичення з азійських мов, особливо з японської.

Серед запозичених неологізмів, спираючись на причину їх появи, деякі лінгвісти виділяють власне мовні запозичення і мовні проникнення. Виникнення запозичень зумовлено насамперед потребами мови, наприклад, відсутністю найменування для нового предмета, а мовні проникнення з'являються в результаті мовних звичок людей [Ларіонова 1996, с. 19].

2. Семантичні неологізми – слова, які вже існували у мові, але на даному етапі набули нового значення. Цей тип неологізмів характеризуються тим, що слово, змінюючи своє значення, часто переходить в нову тематичну групу, набуває нове стилістичне, експресивне забарвлення.

Лексичних неологізмів в складі мови значно більше, ніж семантичних, але останні є не менш цікавим об'єктом для досліджень; більшість з них мають виражений експресивний відтінок, адже часто запозичуються з жаргону та сленгу. Найчастіше нових значень набувають іменники, трохи рідше – прикметники та дієслова [Голуб 2010, с. 330].

За видом мовної одиниці неологізми поділяються на:

1. Неолексеми – нові слова, запозичені або утворені за словотворчими моделями;
2. Неофраземи – нові фразеологізми, стійкі словосполучення;
3. Неосемеми – нові значення старих слів і словосполучень [Котелова 1990, с. 17].

За ступенем новизни:

1. Абсолютні неологізми, або сильні – слова, що раніше були відсутні в лексичному складі мови.

Основними сферами, де з'являється найбільша кількість абсолютних неологізмів є наука і техніка, повсякденне життя (одяг, їжа, спорт), суспільно-політичне життя.

2. Відносні неологізми, або слабкі – слова, які вже існували в мові.

Їх, в свою чергу, можна поділити на:

а) актуалізована лексика – слова, що вже існували в лексичному складі, але на даному етапі змінили своє значення. Одна з причин виникнення – необхідність виділити певну якість поняття. Зазвичай змінюється або розширюється сполучуваність слів, стилістика, нерідко значення змінюється на переносне;

б) слова, що «повертаються» у лексичний склад. Зазвичай це архаїзми або маловживані слова, які на певному етапі втратили свою актуальність, але останнім часом знову починають вживатися носіями мови. На відміну від актуалізованої лексики вони не змінюють свого значення, зберігаючи свої семантичні і стилістичні особливості;

в) внутрішні запозичення. До них зазвичай відносяться слова, що проникають в літературну мову з професійної лексики, сленгізмів, жаргонів, аргю, діалектів.

Слід зазначити, що не можна ототожнювати лексичні і абсолютні, семантичні і відносні неологізми. На перший погляд ці типи є однаковими, адже, наприклад як семантичні, так і відносні неологізми позначають слово, що вже було наявним в лексиці, але відносні неологізми не обов'язково змінюють своє значення, на відміну від семантичних.

За словами В. І. Заботкіної, в останній час, в роки науково-технічного прогресу, в мові переважають лексичні, абсолютні неологізми, що обумовлено потребою мовців дати назву новій реалії [Заботкіна 1989, с. 58].

За видом означуваної реалії позначають:

1. Нову реалію.
2. Стару реалію.
3. Актуалізовану реалію.
4. Вимираючу реалію.
5. Неіснуючу (гіпотетичну) реалію.

В залежності від цілей створення неологізмів виділяють:

1. Номінативні – ті, що виникають для позначення нового поняття, реалії і виконують власне номінативну функцію. В основному це терміни, які зазвичай не мають синонімів. За рідким виключенням виникають споріднені слова, але згодом одне з них витісняє інше.

2. Стилiстичні неологізми – які не називають предмет, а лише дають йому образну характеристику. Вони завжди містять позитивне або негативне забарвлення, оцінку, відображають відношення мовця. Стилiстичні неологізми на відміну від номінативних часто мають синоніми, які є менш експресивними ніж неологізм [Голуб 2010, с. 146].

Важко сказати, який тип неологізмів з цієї групи переважає. Зараз відбувається бум науково-технічного розвитку, завдяки чому постійно з'являються номінативні неологізми, але в той же час люди завжди прагнули прикрасити мовлення, зробити його більш виразним, і це що часто зумовлює появу стилістичних неологізмів. Однак як перший тип, так і другий виконують дійсно важливу роль в мові і мовленні.

Остання класифікація, яку хотілося б розглянути – типи неологізмів за умовами створення і роллю:

1. Загальнономовні.
2. Оказіональні неологізми, які в свою чергу поділяються на художньо-літературні, або як їх називають - індивідуально-стилістичні, та побутові.

Якщо перші виникають під час творчого процесу автора, мають певну художню, стилістичну ціль та закріплюються на сторінках творів, то другі з'являються під час усного мовлення спонтанно і ніде не закріплюються. При цьому як перші, так і другі з плином часу можуть стати загальноновживаними словами [Голуб 2010, с. 167].

Таким чином, можна зробити висновок, що в сучасному мовознавстві існує велика кількість класифікацій неологізмів, в основі яких знаходяться різні ознаки. Не існує єдиної класифікації, часто лінгвісти, що досліджують це питання, пропонують свою типологію чи вносять поправки у вже існуючу. У даному підрозділі ми розглянули найбільш розповсюджені і важливі для подальшого аналізу класифікації.

1.3 Способи творення неологізмів

Всі способи творення неологізмів можна поділити на 3 групи:

1. Словотворча деривація – творення нових слів по існуючим в мові, зазвичай продуктивним моделям.
2. Семантична деривація – зміна існуючого значення на нове, частіше на основі подібності двох понять.
3. Запозичення.

Спершу розглянемо всі способи творення неологізмів шляхом словотворчої деривації.

Одним з найбільш продуктивних способів в сучасній англійській мові, на думку В. В. Єлісеєвої, є **афіксація**, тобто творення нового слова шляхом додавання до основи префіксів (префіксальний спосіб), суфіксів (суфіксальний спосіб), або одночасно і префіксів, і суфіксів (префіксально-суфіксальний спосіб).

За допомогою префіксів зазвичай утворюють слово тієї ж частини мови, що й основа.

Продуктивними префіксами англійської мови є: un-, anti-, non-, dis-, de- (detox), re-, pre-, super-, post-, extra-. Малопродуктивними вважають наступні префікси: mis-, out-, co-, en-, im-, in-, ir-. Так, наприклад, було утворено неологізм *rewild* – за допомогою префіксу *re-* та основи *wild*.

За допомогою суфіксального способу утворюють різні частини мови. Найбільш продуктивними є суфікси -ie, -er, -ing, -ist, -ism, -able, -ible, -ic, -ish, -ful, -less, -ly, -ize [Винокуров 1992, с. 12]. Наприклад, еконелогізм *climatarian* було утворено за допомогою додавання суфіксу *-arian* до основи *climate*.

Досить розповсюдженим є спосіб **словоскладання** – творення нового складного слова шляхом поєднання двох чи більше слів або їх основ. Утворюються вони за певними моделями. Їх елементи не обов'язково повинні відноситися до однієї частини мови, часто поєднуються прикметники з іменниками, дієслова з іменниками. Пишуться складні слова через дефіс, разом або окремо, хоча в англійській мові є тенденція до зміни правопису складних слів з плином часу [Арбекова 1977, с. 120]. Наприклад, неологізми *checkbook environmentalist* та *carbon offset* було утворено за допомогою словоскладання.

Конверсія – перехід слів з однієї частини мови в іншу. При цьому нове слово утворюється без зміни зовнішньої форми, без кількісного змінення вихідного слова; змінюються лише семантика слова, його синтаксична роль та морфологічні ознаки. На відміну від української мови, в англійській конверсія

є досить розповсюдженим явищем. Це основний спосіб творення дієслів, що називається вербалізацією. Іншими поширеними різновидами конверсії є: субстантивація – творення іменників, адвербалізація – творення прислівників та ад'єктивація – творення прикметників [Попова 2005, с. 145].

Англійська мова, як і більшість інших мов світу, має тенденцію до спрощення. Особливий вплив на цей процес має Інтернет, спілкування через онлайн-повідомлення, в яких люди часто скорочують слова. Так, мова йде про ще один вид творення неологізмів - **абрєвіацію**. Зазвичай абрєвіатури утворюються з перших літер фрази або начальних морфем. За допомогою абрєвіації утворюються тільки іменники. Наприклад, словосполучення *neighborhood electric vehicle* утворює абрєвіатуру *NEV*. Існують різні види абрєвіатур (буквенні, звукові, змішаного типу, бекроніми, складові). Одним з типів абрєвіатури є акроніми. **Акронім** - абрєвіатура, утворена з початкових літер слів або словосполучень, що вимовляється як єдине слово, а не побуквенно, як інші види абрєвіатур. Незважаючи на абрєвіатурний характер, акроніми часто стають основою для подальшого словотворення. З одного боку, абрєвіація є позитивним явищем, який економить час і простір, адже значна кількість інформації передається меншим обсягом знаків, але з іншого боку це призводить до штучності мови.

Телескопія (контамінація, злиття, стягнення) – спосіб творення нових слів, шляхом злиття основ. Цей спосіб є досить новим порівнюючи з іншими, адже почав активно використовуватися лише в ХХ столітті, хоча приклади телескопії можна знайти навіть у творах Вільяма Шекспіра. При телескопічному словотворенні відбувається злиття скорочених частин двох слів або одного повного слова і частини другого. Наприклад, еконеологізм *carborexix* було утворено за допомогою злиття слів *carbon* + *anorexix*. Так існує декілька моделей телескопії, які можна представити наступним чином:

1. $Ab + cd = ad$ (сполучення початкового фрагмента першого слова і кінцевого фрагмента другого слова).

2. $Ab + cd = abd$ (сполучення цілого першого слова з кінцевим фрагментом другого слова).
3. $Ab + cd = ab/cd$ (накладання кінця першого слова на початок другого).
4. $Ab + cd = acd$ (сполучення початкового фрагмента першого слова з цілим другим словом).
5. $Ab + cd + acbd$ (слово або його частина перемішуються у середині другого слова).

Реверсія або зворотна деривація - утворення нових слів шляхом відсікання словотворчого елемента вихідного слова. Реверсія якби скорочує основу, відсікаючи те, що приймається за суфікс [Виноградов 2006, с. 112].

Так, найбільш активними словотворчими способами творення неологізмів в англійській мові є словоскладання та афіксація. Більш того, спостерігається тенденція зростання значення цих двох способів - якщо у ХХ сторіччі за допомогою них було створено 46% інновацій, то зараз цей процент становить 65%.

Не менш важливо розглянути всі способи творення неологізмів шляхом семантичної деривації. Семантичні інновації – нові лексико-семантичні варіанти слів, які утворюються на основі вже існуючих одиниць. Ось, що пише В. Виноградов з приводу цього питання: «Крім морфологічних і синтаксичних способів словотворення слід розрізняти також способи семантичні, що виявляються у переосмисленні первинних слів, у формуванні омонімів шляхом розкладу одного слова на два» [Виноградов 2006, с. 112]. Так, найбільш продуктивними є наступні види семантичних способів творення неологізмів:

Метафоричне перенесення, що полягає у перенесенні назви з одного предмета, явища, реалії на інший на основі подібності певних ознак, якостей, властивостей, функцій [Караман 2011, с. 340].

Метонімічне перенесення – перенесення назви за суміжністю понять. Виділяють такі моделі метонімічного перенесення: форма (вмістище) – зміст, матеріал - виріб із нього, місце - жителі цього місця, пов'язані з ним історичні події, місце - виріб із цього місця, дія - її результат, знаряддя - продукт, що виник внаслідок використання цього знаряддя, ім'я – суспільне становище, ім'я – виріб. Слід зазначити, що особливим видом метонімічного перенесення є **синекдоха** – перенесення назви з цілого на частину і навпаки [Кочерган 2001, с. 151].

Ще один вид - **розширення значення** (*extension of meaning or generalization*), за якого кількість предметів, явищ, що позначає слово, зростає; семантична ознака певного слова заміщується більш загальною ознакою. Наприклад, англійське слово *boy* означало «службовець», але з часом значення розширилося до позначення всіх молодих людей чоловічого роду.

Звуження значення (*narrowing of meaning or specialization*) – процес, протилежний розширенню, за якого значення слова стає більш вузьким, конкретним. Наприклад, англійське слово *deer* спочатку означало «тварина», згодом значення звужилося до слова «олень».

Покращення значення (*elevation of meaning or amelioration*) – процес, за якого слово з негативним значенням з часом набуває позитивного значення. Наприклад, слово *nice* спочатку означало «дурний», а згодом отримало позитивне значення «гарний».

Погіршення значення слова (*degradation of meaning or pejoration*) – спосіб, протилежний покращенню, за якого значення слова стає більш негативним. Наприклад, *silly* колись означало «щасливий», а зараз має значення «дурний». Якщо розглядати неологізми сфери екології, можна помітити погіршення значення в інновації *warmists*, адже спочатку його використовували для номінації вчених, що вивчали процеси зміни клімату, а згодом почали використовувати як зневажливий термін.

Наостанок слід розглянути третю групу - **запозичення**. Цей спосіб творення є не менш важливим та досить продуктивним способом поповнення словникового складу, а отже і утворення неологізмів. Запозичення відбуваються внаслідок контактів між носіями мови, а причинами є відсутність найменування для певного явища в мові або неточність назви, намагання уникнути полісемії слова.

Запозичення поділяються на:

1. Іншомовні – відповідно до назви – запозичені з іноземної мови.
2. Внутрішньомовні – запозичені з різних соціолектів, таких як арго, жаргон, сленг, просторіччя, з діалектів, професійної лексики і т.д., тобто запозичення відбувається в рамках однієї мови.
3. Міжваріантні – запозичення з одного варіанту мови в інший, в нашому випадку це запозичення між британським варіантом англійської мови та американським або австралійським.

Отже, існує велика кількість способів творення неологізмів, серед яких є продуктивні, малопродуктивні та непродуктивні. Як висновок підкреслимо, що поповнення лексики сучасної англійської мови майже повністю відбувається за рахунок внутрішніх ресурсів. Основне число нових слів надходить в англійську мову за допомогою продуктивних способів словотворення: аффіксації, словоскладання та телескопії.

РОЗДІЛ 2

СОЦІОЛІНГВАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СФЕРИ ЕКОЛОГІЇ

2.1 Інновації, пов'язані із забруднення навколишнього середовища

Наша планета та людство наразі знаходяться у великій загрозі через забруднення навколишнього середовища, вплив якого зростає кожного дня. Ця проблема є однією з найбільш актуальних, важливих для сьогодення та є глобальною темою для обговорень не лише у наукових кругах, а також у політиці, у публіцистиці. Такий інтерес, поява нових проблем та спроби їх вирішення викликають появу великої кількості нових слів – еко-неологізмів, пов'язаних з екологією, забрудненням довкілля. Надалі ми пропонуємо розглянути новоутворення цієї сфери та їх соціолінгвальну характеристику.

Якщо говорити про стилістичну характеристику неологізмів, можна помітити, що інновації зустрічаються у багатьох жанрах: у художній літературі, зокрема okazionalizmi, тобто авторські неологізми, у науково-технічних текстах, що в першу чергу пов'язано з розвитком науки та сучасних технологій, у публіцистиці, у розмовному стилі. Якщо розглядати конкретно неологізми сфери екології та захисту навколишнього середовища, то найчастіше вони зустрічаються саме в публіцистичному стилі, адже останніми роками ця проблема завжди на слуху та з кожним роком викликає все більший інтерес суспільства. Популярний електронний словник WordSpy у більшості випадків посилається саме на публіцистичні твори, демонструючи вживання неологізмів сфери екології та забруднення довкілля. Також доволі розповсюдженим є вживання новоутворень у наукових текстах, статтях, пов'язаних з останніми дослідженнями щодо стану навколишнього

середовища, можливих рішень екологічних проблем і т.д. Також слід відмітити вживання неологізмів у політичному наративі, у виступах державних та громадських діячів щодо сучасних проблем екології. Набагато рідше новоутворення цієї сфери зустрічаються у художній літературі.

Основними видами забруднення довкілля є забруднення повітря, землі та води. Так, наприклад, виник неологізм *airpocalypse*, що позначає екстримальне забруднення повітря, викликане смогом, пилом та погодою. Новоутворення було вперше використано у 2013 році: “*January’s “airpocalypse,” as it has come to be known, has pushed sales of PM2.5-blocking masks skyrocketing in the past few months*” [Philippines News Agency, January 11, 2013]. Цю неологізму було утворено за допомогою словотворчої деривації, по існуючій у мові моделі телескопії – відбулося злиття слів *air* + *apocalypse*. Важливо зазначити, що цей неологізм є стилістичним, адже він містить негативне забарвлення, дає певну оцінку, та в протиставлення має менш експресивний номінативний синонім *air pollution*.

Наступний неологізм також має сему апокаліпсису - *apocalypse fatigue* - зниження інтересу у людини до поточних чи потенційних екологічних проблем через занадто часті, жахливі попередження про ці проблеми. Забруднення навколишнього середовища, глобальне потепління, катастрофи та інші екологічні проблеми на слуху не перший рік, ми чи не щодня чуємо про них у новинах, читаємо новини у виданнях та інтернеті, тому це викликає певну «втому» від цієї теми. Це новоутворення можна вважати авторським, або okazіоналізмом, адже воно отримало свою популярність завдяки статті Теда Нордхауза та Майкла Шелленбергера “*Apocalypse Fatigue: Losing the Public on Climate Change*”. Еконеологізм позначає нове поняття та є номінативним. Схожа інновація - *ecological grief* – екологічна печаль, має трохи інших відтінок значення. Це відчуття прикrostі та смутку, що виникають через значні екологічні проблеми, та спричинюють протести та марші. Ці два неологізми можна певною мірою вважати антонімами, адже

перше новоутворення означає відчуття повної байдужості, а друге негативні відчуття, переживання, що навпаки закликають до дій. Обидві інновації було утворено шляхом словоскладання та вони є семантичними.

Актуальним питанням сьогодення є використання екологічно-чистої, «зеленої» енергії – *clean/sustainable energy*, або традиційної енергії, що забруднює довкілля. Все більшої популярності набирає сонячна енергія, особливо для жилих будівель та підприємств. Так, виникає неологізм *solar guerrilla* - людина, яка використовує альтернативне джерело енергії, наприклад сонячну енергію, для незаконного направлення електроенергії до комунальної мережі. Цей неологізм є актуальним для деяких штатів США, де система підрахування споживаної електроенергії дозволяє проводити подібні махінації. В таких штатах існує навіть *guerrilla solar movement* – спільнота партизанів сонячної енергії. Неологізм утворено звуженням значення загальнономовної одиниці *guerrilla* до сфери незаконного використання альтернативного джерела енергії.

Неологізм, пов'язаний з використанням чистої енергії - *eco-bling* - неефективне використання зеленої енергії, обладнання, що встановлюється в існуючих будівлях та не зменшує використання природних ресурсів. Вперше неологізм було застосовано у 2007 році в журналі “*What’s New in Building*” та згодом також було зафіксовано у журналі The Guardian: “*Eco-bling describes unnecessary renewable energy visibly attached to the outside of poorly-designed buildings - it’s a zero-sum approach,*” he said. “*If you build something that is just as energy-hungry as every other building and then put a few wind turbines and solar cells on the outside that addresses a few per cent of that building’s energy consumption, you’ve not achieved anything*” [The Guardian, 2007].

Також в наведеній цитаті ми бачимо еконеологізм *solar cells* – сонячні клітини. Людство завжди прагнуло до менш витратного, економного і простого виробництва, і в даному випадку це призвело до появи нової реалії і відповідного неологізму *multilayer solar cell*. “*The multilayer solar cell has been*

specifically designed with the aim to obtain high solar cell efficiency using low quality, thin film, polycrystalline silicon material”.

Крім того, в час перенаселення планети ми прагнемо до економії простору. Так, виникає таке поняття, як *solar carports* – навіси для автомобілей, на які встановлено сонячні батареї. *“Solar carports are overhead canopies built to cover parking areas, and are distinct from panels installed onto a preexisting carport structure”* [Energysage, January 6, 2021].

Ще один вид зеленої енергії, що викликає все більший інтерес задля збереження навколишнього середовища – вітроенергетика (*wind power* or *wind energy*). Так, виникає екологізм *wind rush*, що означає високий рівень інвестицій у вітроенергетику, як джерело відновлюваної енергії. Неологізм утворено за аналогією від *«gold rush»* - хвиля міграції до територій, де було виявлено золото. Відбулося певне метафоричне перенесення за подібністю ознак, поведінки людей під час стихійного видобування золота – так і зараз відбувається стихійний, масовий потік інвестицій у вітроенергетику, але тепер «золотом» є вітер та вітряна енергетика. Новоутворення являє собою лексичний, абсолютний неологізм. *“Touting what he called a “wind rush,” Jerry Patterson, commissioner of the Texas General Land Office, said in an interview yesterday that he is determined to make Texas the epicenter of the wind industry”* [The Washington Post, May 12, 2006].

Чи не найбільший рівень забруднення навколишнього середовища викликають викиди вуглекислого газу в наслідок використання вуглецю для вироблення енергії. Одним з рішень цієї проблеми вважається використання водню, як ресурсу для виробітку енергії. Так, виникає інновація *hydrail* - залізнична система, що використовує технології водневих паливних елементів; поїзд, що працює на водневих паливних елементах. Неологізм утворено за допомогою однієї з найбільш продуктивних моделей словотворення – телескопії – було поєднано початкові фрагменти слів

hydrogen + railway. Отже, неологізм позначає нову реалію, є словотвірним та номінативним, адже називає нове поняття, виконуючи номінативну функцію.

Однією з основних причин забруднення довкілля є вихлопі газів. Особливо це стосується великих міст, у яких тисячі машин щохвилини випускають токсичні речовини, які утворюють смог та отруюють нашу атмосферу. Уряди різних країн створюють програми, спрямовані на зменшення кількості вихлопних газів, що викидаються в повітря. Так, наприклад, в Україні нещодавно почали перевіряти рівень CO₂ у муніципальному транспорті. У США ще з минулого століття є популярною урядова програма, що полягає у підвищенні податку для транспортних засобів, що споживають занадто багато пального, і навпаки, зниження плати за економічні авто. Так, виникає неологізм *feebate*, який було утворено за допомогою телескопії слів *fee + rebate* (податок+знижка), однієї з найбільш продуктивних моделей – злиття першого слова з кінцевим фрагментом другого. Даний неологізм є номінативною неолексемою, що позначає нову реалію.

Еконеологізм *eco-driving* позначає спосіб керування автомобілем, який дозволяє мінімізувати споживання палива та викиди вихлопних газів. *“Educating drivers in ‘eco-driving techniques’ would, for example, involve learning how tyre pressure and accelerating or braking at the right time can cut fuel consumption”* [Daily Mail, July 9, 2008]. Неологізм утворено за допомогою словоскладання, він виконує номінативну функцію та позначає актуалізовану реалію.

Також для зменшення викидів CO₂ відмінним рішенням є перехід на електромобілі. У США та Китаї є популярною така категорія автомобілей, як *NEV*, які у 2014 році були лідерами ринку і зараз викликають все більший інтерес у користувачів. Ми вперше зустрічаємо неологізм, що є аббревіацією слів *neighborhood electric vehicle* – «електричний автомобіль для околиць». Новоутворення має таку назву, адже це електромобіль, призначений для

пересування на невеликій швидкості на короткі відстані. Даний неологізм також виконує номінативну функцію та позначає нову реалію.

Для збереження навколишнього середовища та вичерпних копалин, вчені плідно працюють над створенням органічних видів палива. Так, наприклад, було винайдено *myco-diesel* – дизельне паливо, яке виготовляють з грибка. Вперше це новоутворення було вжито у 2008 році у статті “The diesel that grows on trees”: “However, so-called “second generation” biofuels, such as myco-diesel, do not have that downside because they rely on cellulose, which can be provided by waste products” [The Scotsman, November 4, 2008]. Дана інновація носить номінативний характер та позначає нову реалію.

Ще одним видом транспорту, використання якого зменшує рівень вихлопних газів в атмосфері є *SUB* – подовжений велосипед, який може перевозити ще одного пасажира або додатковий вантаж. Неологізм було утворено шляхом аббревіації слів *sport utility bike*. Отже, дане новоутворення є лексичним, абсолютним та виконує номінативну функцію.

Багато людей не помічають, як наносять шкоди навколишньому середовищу та не замислюються про наслідки. Так, виникає неологізм *dirty camping* – безвідповідальний кемпінг, що шкодить навколишньому середовищу та екології: “Stark warnings over “dirty” camping and irresponsible behaviour have been issued as lockdown easing and better weather sparks an influx of visitors to beauty spots across Scotland” [The Scotsman, June 6, 2021]. Інновація є семантичною, дає образну характеристику.

2.2 Інновації, що відбивають зміну клімату, глобальне потепління

Не менш важливою проблемою екології є глобальне потепління (*global warming*), наслідками якого стає екстремальна погода в усіх регіонах планети,

стрімка зміна клімату Землі, зміна стану атмосфери, льодовиків, океанів. Проблему пильно досліджують вчені, висвітлюють ЗМІ, а отже, неминучим є виникнення нових слів. Надалі ми пропонуємо розглянути деякі неологізми, пов'язані з глобальним потеплінням, його причинами та наслідками.

Головною причиною змін клімату є парниковий ефект, що є наслідком великої кількості парникових газів в атмосфері, в тому числі CO₂. Так, виникає неологізм *decarbonise* – зменшити кількість вуглецю на певній території чи під час певного процесу. Цікаво, що це дієслово змінило своє значення декілька разів впродовж останніх кількох століть. У 1915 році слово означало «видалити залишки вуглецю з двигуна чи іншого пристрою», а з 2000 року змінило своє значення на більш широке. Отже, в даному випадку ми спостерігаємо розширення значення. Таким чином, новоутворення є семантичним, адже набуло нового значення та відносним, а саме таким, що відноситься до актуалізованої лексики.

Наступний неологізм, пов'язаний з використанням вуглецю – *carborexix* - людина, яка одержима тим, щоб звести до мінімуму використання CO₂. Дана інновація була утворена за допомогою телескопії слів *carbon* + *anorexic*, сполучення початкового фрагмента першого слова і кінцевого фрагмента другого слова. Ми можемо спостерігати певне метафоричне перенесення від захворювання анорексією, коли людина одержима зниженням її ваги. Неолексема також виконує номінативну функцію та є абсолютною. “*Jay Matsueda, who might also answer to the name energy anorexic, or carborexix, has neither heat nor air-conditioning in his condominium in Culver City, Calif*” [The New York Times, October 19, 2008].

У США AES Corporation — компанія, що виробляє та розповсюджує електроенергію, запустила проект, що полягає у пожертвуваннях з метою видалення тієї кількості вуглекислого газу, яка потрапила в атмосферу через роботу компанії. Так, з'являється неологізм *carbon offset* - «компенсація, зміщення вуглецю». Згодом, інші компанії підхопили ініціативу AES

Corporation, тому інновація набула певного поширення. Неологізм, що також пов'язаний з цим проектом - *checkbook environmentalist* - особа або компанія, яка робить внесок у захист довкілля виключно шляхом пожертвувань на екологічні цілі. Новоутворення є стилістичним, адже містить певну негативну оцінку та саркастичний ефект, та утворено методом словоскладання.

Існує також група людей, які по-своєму намагаються вплинути на стрімку зміну клімату – *climatarians* - люди, чий раціон складається переважно з продуктів, які не сприяють зміні клімату, спричиненої людством. Неологізм створено за допомогою однієї з найбільш продуктивних моделей творення нових слів в англійській мові – афіксації, а саме до основи *climate* було додано суфікс *-arian*. Неологізм є абсолютним, номінативним та позначає новий феномен.

Потрібно визнати, що діяльність багатьох компаній, організацій та окремих осіб веде до погіршення ситуації з навколишнім середовищем та кліматом. Виникає новий, іронічний неологізм для позначення таких людей/організацій - *climate criminal*. Неологізм є стилістичним, носить в собі негативну оцінку, має номінативний характер та утворений за допомогою словоскладання.

Проблема глобального потепління викликає значну кількість дебатів та суперечок. Так, існує два табори: *warmists* – люди, що вірять в існування такого процесу, як глобальне потепління та вважають його причинами техногенні фактори та *coolists* або *deniers* – люди, що заперечують існування цього феномену. Цікава історія першого неологізму. Спочатку він був лише нейтральною номінацією для вчених, що розглядають процеси поступових змін клімату, але з плином часу супротивники цього явища почали використовувати його як принизливий термін. Саме тому його можна вважати неологізмом, адже відбулося погіршення значення. Так, дана інновація була утворена за допомогою семантичної деривації, адже набула експресивного забарвлення, є неосемемою з актуалізованим значенням.

Ситуація з нинішнім станом екології та можливими наслідками глобального потепління вражає та занепокоює. Вчені вживають такий термін, як *Hothouse Earth*, говорячи про можливу ситуацію у майбутньому, коли через значне підвищення температури великі території землі стануть непридатними для життя: “*It may sound like the title of a low budget sci-fi movie, but for planetary scientists, "Hothouse Earth" is a deadly serious concept*” [BBC News, August 6, 2018]. Неологізм є стилістичним, з певним експресивним забарвленням та позначає гіпотетичну реалію.

Глобальне потепління призводить до значних змін клімату, що в свою чергу може призвести до екологічної катастрофи. Так, виникає неологізм *climate canary* - природне явище або подія, що сигналізує про наближення катастрофи, спричиненої зміною клімату. Інновація є алюзією відомого фразеологізму *canary in a coal mine*, що означає «привід для хвилювання». Раніше шахтарі брали з собою в шахтні тунелі канарок, які є більш чутливими до чадних газів, ніж людина. Якщо птах помирав, це сигналізувало небезпеку. За аналогією було створено неологізм *climate canary*, який є семантичним та актуалізованим.

Неологізм, пов'язаний зі зміною клімату та погоди - *season creep* – вводить поняття ранньої весни та інших поступових сезонних змін. Схожий термін - *phantom spring* – фантомна весна, надзвичайно тепла осінь або зима, що призводить до того, що рослини або тварини поведуться так, ніби прийшла весна. “*Last year, gardeners reported a “phantom spring” in early November. Reports on a BBC website included red admiral butterflies, trees in blossom and flowering violets*” [Sunday Times, October 22, 2006]. Обидва неологізми є семантичними та називають новий феномен. Неологізм, що позначає схожу проблему – *Marchuary* – січень або лютий, що відзначається погодою, наче у березні. Інновацію було утворено за допомогою телескопії, злиття першого слова та кінцевої частини другого - *March* + *January/February*. Отже, неологізм є абсолютним та номінативним.

Так, глобальне потепління викликає також таке явище, як *pollen vortex* – «пилковий вихор», велика кількість весняного пилку, що виникає через різке підвищення температури після надзвичайно холодної зими. Неологізм є номінативним та стилістично забарвленим. “*Polar Vortex to Pollen Vortex? Experts say Spring allergies could be terrible due to record snow*” [Mark Santia, “Polar Vortex to Pollen Vortex” Twitter, March 18, 2014].

Зміни клімату впливають не лише на рослинний та тваринний світ, але й на людство. Виникає інновація *climate refugee* - особа, яка була змушена переїхати через зміну клімату або катастрофу, пов’язану зі зміною клімату. Існують також синонім даного неологізму - *environmental refugee*. Обидва неологізми виконують номінативну функцію, позначають новий феномен та утворені за допомогою словоскладання.

Отже, одним з головних факторів зміни клімату є значне підвищення температури повітря, що призводить до таких явищ, як *flash drought* - посуха, яка розвивається аномально швидко, та *saunification* - перетворення території в середовище, схоже на сауну. Перший неологізм є стилістичним, а другий номінативним.

Наступний неологізм, що позначає кліматичні зміни – *global weirding* - зростання частоти та масштабів екстремальних або непередбачуваних погодних умов у всьому світі. Деякі журналісти навіть жартома пропонують замінити термін «*global warming*» на «*global weirding*», адже зміни клімату не завжди зв’язані з потеплінням: “*She explains that cold-weather conditions have prompted some confusion over the use of the phrase “global warming.” In the US, where it is used more often, some advocates suggest replacing it with the term “global weirding”*” [Sarah Shearman, “Lessons learned from a decade of climate change messaging,” PR Week, February 21, 2014]. Неологізм є номінативним та стилістичним, адже є більш експресивним, ніж його синонім та утворений за допомогою словоскладання.

Отже, зміни клімату пов'язані не лише з потеплінням, але й з різким зниженням температури. Так, у полярних районах існує таке явище, як *frost-quake* - вивільнення енергії, що нагадує землетрус, що виникає через занадто низьку температуру. Неологізм було утворено за допомогою телескопії слів *frost + earthquake*. Новоутворення є лексичним, номінативним та абсолютним, таким, що позначає нову реальність.

Нинішній стан нашого довкілля та клімату насправді жахає. Існує неологізм, що позначає надзвичайну кліматичну ситуацію, що потребує негайних змін - *climate emergency*: “*Given the circumstances, Scientific American has agreed with major news outlets worldwide to start using the term “climate emergency” in its coverage of climate change*” [Scientific American, April 12, 2021]. Неологізм є семантичним та дане новоутворення виникло за допомогою такої моделі словотворення, як словоскладання.

Проблема глобального потепління та змін клімату проникла навіть у художню літературу та кінематограф. Так, виник неологізм *cli-fi* - літературний жанр або кіножанр, що показує антиутопічні історії про Землю, яка постраждала від екстремальних кліматичних змін. Інновацію було утворено за аналогією від жанру *Sci-fi (science fiction)*. Неологізм є номінативним та уточнюючим.

Схожий неологізм - *eco-thriller* – художній, літературний жанр, що викликає сильні емоції у глядача, пов'язаний з екологічними проблемами: “*There was a time when the vast majority of thrillers involving environmental issues, so called “Eco-Thrillers,” dealt with catastrophic, world-wide, or science fiction/horror type calamities*” [Crimereads, August 19, 2019].

2.3 Інновації, пов'язані із збереження рослинного і тваринного світу

Нинішній стан екології, глобальне потепління, забруднення навколишнього середовища, браконьєрство, знищення лісів – все це значно впливає на рослинний та тваринний світ. До Червоної книги занесено безліч видів і з часом їх стає дедалі більше. Багато видів знаходяться на межі вимирання. У природі все пов'язано - втративши одну ланку нашої екосистеми, у небезпеку потрапляють інші. Тому так важливо вживати заходів для їхнього збереження. Далі ми пропонуємо розглянути неологізми, пов'язані саме зі збереженням тваринного та рослинного світу.

Так, наприклад, існують програми по переселенню видів до більш відповідного клімату, особливо коли територія стає непридатною для існування через кліматичні зміни. Виникає неологізм *assisted migration*. Однак раніше даний термін означав навмисне переселення іммігрантів та бідняків до більш придатних для життя районів. З плином часу вираз перейшов до іншої тематичної групи, а отже неологізм є семантичним та відносним.

Іноді можливим є повернення постраждалої території до більш природного та дикого стану. Цей процес отримав назву *rewild*. Ще одне значення даного неологізму – повернути тварину, що знаходиться в неволі до її природного середовища проживання. Інновацію було утворено за допомогою афіксації – додавання префіксу *re-* до основи *wild*. А отже, неологізм є абсолютним та лексичним.

Існує велика кількість програм та кампаній по збереженню довкілля та екосистеми. Деякі з них використовують для своїх цілей тварин, які користуються популярністю, щоб заохотити людство до природоохоронних кампаній і акцій збору коштів. Такі тварини отримали назву *glamour animals*. Існує більш розповсюджений та науковий синонім *charismatic megafauna*, та такі розмовні варіанти, як *heroic species* та *flagship species*. Вся низка синонімів

є семантичними неологізмами, що носять номінативний характер та утворені за допомогою словоскладання.

Однак деякі люди вірять в те, що потрібно звертатися до більш радикальних та інноваційних способів збереження фауни. Так, наприклад, існує так званий «синдром Парку Юрського періоду» - *Jurassic Park syndrome*, що полягає у вірі в те, що вимерлі види тварин можна воскресити за допомогою клонування або інших генетичних методів. Науковці продовжують вивчати методи штучного відтворення видів і цей процес отримав назву *de-extinction*: “*It’s a process known as “de-extinction” and the genomic research that lies at the heart of it is much closer to reality today than the science fiction of dinosaurs stomping across the island laboratory depicted in the “Jurassic Park” movies*” [Milwaukee Journal-Sentinel, March 23, 2013]. Отже, обидва неологізми є номінативними та лексичними, що позначають гіпотетичну реалію.

Для даної науки життєво важливим є збереження кріогенно заморожених зразків тканин рідкісних рослин і тварин - *frozen zoo*. Новоутворення є відносним та семантичним, утвореним за допомогою словоскладання.

Неологізм, що також має сему «вимерлий» - *extinctor* - позначає великий астероїд, який може спричинити масову зміну клімату та вимирання багатьох видів тварин. Інновацію було утворено за допомогою афіксації, додавання суфіксу *-or* (який зазвичай вказує на виконавця дії або інструмент) до основи *extinct* (вимерлий). Отже, неологізм є лексичним, адже він створений за допомогою продуктивної моделі словотворення, абсолютним та виконує номінативну функцію.

Щороку до Червоної книги потрапляє велика кількість видів. В англійській мові виникає неологізм, що позначає тварину або інший вид, що є останнім у своєму роді – *endling*: “*Unfortunately, there is no end of endlings. One of the world’s three surviving northern white rhinos will soon become an endling,*

as will one of the thirty surviving vaquita porpoises, down from sixty just last year” [The New Yorker, March 2, 2017]. Цікаво, що неологізм було утворено за аналогією від лексеми *sibling* – брат і сестра.

Екосистема – це сукупність живих організмів, кожна ланка якої залежить від інших. Так, певні тварини сприяють збереженню інших. Наприклад, існує такий феномен, як *whale fall* – тіло кита, що потрапило на дно океану і підтримує різноманітні морські організми. Інновація є семантичною та має номінативний характер.

Вирубка лісів та кислотні дощі наносять великої шкоди нашій екосистемі. Уряди різних країн докладають зусиль, щоб зупинити ці процеси, однак деякі з них просто закривають на це очі. Так, для цієї проблеми існує термін *tree blindness*. Інновація є лексичною, номінативною та утворена за допомогою словоскладання.

Для того, щоб виправити ситуацію, створюються великі програми зі збереження лісів та висадження дерев. Однак кожен із нас може зробити свій внесок у збереження довкілля та рослинного світу. Виникає термін *intentional gardening* - садівництво з метою покращення навколишнього середовища (іноді з метою забезпечення їжею). Такі дії сприяють і збільшенню популяції тварин на територіях, де певний вид зникає: “*As bees and bats disappear from many jurisdictions, the incorporation of trees, shrubs and plants that attract animals and insects and encourage mating and pollination lends an activist thrill to the act of gardening. One of the terms being tossed about to describe this phenomenon is “intentional gardening”* [The Globe and Mail, March 26, 2011]. Неологізм є семантичним та має номінативний характер.

Існує термін для деревини, яка не походить з лісового району, що знаходиться під загрозою зникнення, або з зникаючого виду дерев – *good wood*. Такий тип деревини також називають *ethical wood*. Неологізм є семантичним і містить в собі певну позитивну оцінку.

Навіть архітектори можуть зробити свій внесок до збереження довкілля. Існує такий феномен, як *vertical forest* - висока будівля, спроектована таким чином, що дозволяє висаджувати дерева на всіх або більшості балконів. Неологізм є семантичним та дає феномену образну характеристику. Схожа інновація – *farmscraper* - висотна будівля, яка використовується для вирощування сільськогосподарських культур. Неологізм було утворено за допомогою телескопії, відбулося злиття слова *farm* з кінцевим фрагментом лексеми *skyscraper*. Термін є номінативним та абсолютним, що позначає нову реалію. Схожий неологізм - *green roof* - покрівля, вкрита рослинами. Однак даний еконеологізм було утворено за допомогою словоскладання.

Ще одне архітектурне рішення, що може допомогти зберегти довкілля - *conservation subdivision* - житловий комплекс, де будинки згруповані на менших ділянках, щоб зберегти навколишню природну територію або сільськогосподарські угіддя, які потім часто перебувають у власності та управлінні громади. Синонім цієї інновації - *conservation community*. Обидва неологізми є номінативними та стилістичними.

Отже, проаналізувавши 61 еконеологізм, можемо зробити наступні висновки: серед способів творення інновацій шляхом словотворчої деривації найбільш часто використовується словоскладання та телескопія, найбільш продуктивною моделлю є модель $ab + cd = ad$, де початок першого слова зливається з кінцем другого. Трохи рідше зустрічається афіксація та аббревіація. Серед семантичних способів творення ми помітили метафоричне перенесення, звуження та погіршення значення. Велика кількість новоутворень сфери екології є номінативними та у більшості випадків позначають нову реалію, рідше актуалізовану або гіпотетичну. Багато неологізмів є стилістичними, такими, що мають певне експресивне забарвлення та частіше негативну оцінку.

РОЗДІЛ 3

СПОСОБИ ТА ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ СФЕРИ ЕКОЛОГІЇ

3.1 Методи перекладу неологізмів англійської мови

Переклад – це складний процес, який потребує хорошої підготовки. Головна задача перекладача – адекватно відтворити текст, максимально близько до оригіналу за змістом та стилем, зберегти його прагматику. Часто одних знань лексики та граматичних норм недостатньо, адже для здійснення перекладу потрібно володіти спеціальними методами перекладу та перекладацькими трансформаціями. Перекладацькі трансформації – це способи перекладу, необхідні для того, щоб здійснити перехід від мовних одиниць оригіналу до одиниць перекладу тоді, коли словниковий відповідник відсутній або не може бути використаний у даному контексті.

Серед лінгвістів існує багато точок зору щодо класифікації перекладацьких трансформацій. Так, наприклад, Комісаров В. Н. поділяє трансформації на лексичні, а саме транскрибування, транслітерація, калькування, граматичні (поділ речення, поєднання речень, граматичні заміни) та лексико-семантичні (модуляція, конкретизація, генералізація). Крім того, виділяють також комплексні лексико-граматичні трансформації, коли відбуваються міжрівневі перетворення одночасно на лексичному та граматичному рівнях. До них належать – антонімічний переклад, експлікація (описовий переклад) і компенсація [Комісаров 1990, с. 24].

Основною проблемою під час перекладу неологізмів є той факт, що через значний розвиток науки і техніки та інші зміни у житті, що викликають «неологічний бум», жоден словник не встигає за стрімкою появою нових слів

та термінів. А отже перед перекладачем стоїть складна задача – самостійно визначити значення неологізму, проаналізувати спосіб його творення, адже більшість неологізмів утворюються на основі вже існуючих слів за допомогою тих чи інших способів словотворення, а також його структуру, контекст, інші приклади вживання. Коли перекладач зустрічає неологізм, він не має уявлення про те, що він передає чи позначає. Під час письмового перекладу в таких ситуаціях головна опора це контекст, в той час коли під час усного перекладу, перекладач зустрічається з надскладною задачею.

Так, лінгвіст Т. Данкевич виділяє два основні етапи перекладу неологізмів:

1. З'ясування значення неологізму (перекладач повинен звернутися до останніх видань англійських тлумачних чи енциклопедичних словників, чи виявити значення новоутворення самостійно, аналізуючи його структуру та контекст);

2. Власне переклад (передача) засобами української мови, а саме: калькування, описовий переклад, транскрипція, транслітерація, пряме включення [Данкевич 2014, с. 342].

Козаченко І.В. зазначає, що «опис та пояснювальний описовий переклад є найпоширенішим способом передачі нових утворень іншою мовою» [Козаченко 2014, с. 166].

Процес перекладу нових слів є набагато складнішим ніж, наприклад, переклад англійських термінів українською мовою, адже він включає також переосмислення новоутворень та передачу прямо або за допомогою опису. Під час передачі оригінального тексту, перекладач повинен пам'ятати, що носії мови перекладу мають принципово іншу картину світу, обсяг фонових знань, певні культурні, психологічні та соціальні відмінності.

Англійська мова – мова науки і техніки, це обумовлює стрімку появу нових феноменів і відповідно їх найменувань. Часто у мові перекладу відсутні

еквіваленти того чи іншого поняття з тієї причини, що у культурі носіїв відсутні феномени, що ці неологізми позначають. Ще однією причиною важкості процесу перекладу неологізмів є їх складна структура, адже серед способів творення слів в англійській та українській мовах існують значні розбіжності. Крім того, труднощі викликають новоутворення, новизна яких полягає в оригінальній формі, яку майже неможливо передати мовою перекладу.

Для подолання вищезазначених труднощів перекладачі вдаються до існуючих способів перекладу неологізмів. Так, чимало лінгвістів виділяють такі основні способи перекладу інновацій:

1. Підбір аналога (еквівалента);
2. Транскодування (транслітерація та транскрипція);
3. Калькування;
4. Описовий спосіб;
5. Пряме включення;
6. Приблизний переклад.

Еквівалент – це лексична одиниця, що є точним відповідником у мові перекладу. Для перекладу неологізмів перекладач повинен вміти знаходити відповідний аналог в українській мові, а також постійно оновлювати свою базу еквівалентів, адже часто слова, що позначають новий феномен, швидко потрапляють у лексичний склад мови. Наприклад, такі екологізми, як *green urbanism* та *net zero* вже мають розповсюджені аналоги в українській мові: «зелений урбанізм», «нульові викиди».

Значні труднощі викликає переклад безеквівалентної лексики, слів та словосполучень, що на даному етапі все ще не мають відповідника у мові перекладу. Отже, далі ми розглянемо методи перекладу інновацій, що поки що не набули еквіваленту.

Перший метод - **транслітерація** – полягає у передачі графічного образу, а саме букв оригіналу літерами мови перекладу. Транслітерація зазвичай використовується для передачі імені, назви, термінів. Наприклад, *eco-scam* – «екоскам».

Більш часто зустрічається такий спосіб перекладу, як **транскрибування**, що полягає у відтворенні звучання оригіналу, передачу звуків літерами мови перекладу. Фонетичні та графічні системи англійської та української мов значно відрізняються, тому потрібно зазначити, що передача форми слова насправді трохи умовна та приблизна [Комісаров, с. 173]. Важливо знати, що іноді метод транскрипції є неможливим без використання транслітерації. А саме, елементи транслітерації часто потрібні для передачі невимовних звуків, редукованих голосних, подвоєних приголосних. Також слід зазначити, що якщо існує декілька варіантів вимови, перекладач зазвичай обирає варіант, який ближче до графіки мови.

Багато вчених об'єднують транслітерацію та транскрибування у поняття «транскодування», визначаючи його як «передачу звукової чи графічної форми слова мови оригіналу за допомогою літер мови перекладу» [Шкуліпа 2017, с. 92].

Для передачі безеквівалентних лексичних одиниць також використовують такий спосіб, як **калькування**, що полягає у запозиченні іншомовних слів, виразів, фраз буквальним перекладом відповідної мовної одиниці, в заміні складових частин оригіналу їхніми лексичними відповідниками. Калькування це основний спосіб асиміляції іншомовних слів та словосполучень. Наприклад, *greenscam* – зелене шахрайство, *peak people* – пік людства.

Перевагою цього способу є його лаконічність, стислість та простота, через що їх часто вживають у наукових та публіцистичних стилях. Однак, їх значним недоліком є той факт, що часто значення слова, утвореного

калькуванням може бути неочевидним для носія мови або навіть комічним, коли слово звучить неприродньо для мови перекладу.

Описовий спосіб або **експлікація** полягає у заміні неологізму словосполученням, що пояснює або описує основні елементи інновації. В. Комісаров зазначає: «Описовий переклад – це лексико-граматична трансформація, за якої лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, що експлікує її значення, тобто дає більш чи менш повне пояснення цього значення мовою перекладу» [Комісаров 1990, с. 251]. Даний метод перекладу часто порівнюють з тлумаченням слова. Наприклад, *eco-driving* - керування автомобілем таким чином, що мінімізує споживання палива та викиди вихлопних газів, *ecycling* - переробка електронного обладнання.

Завдяки наведеним прикладам, можна зробити висновок, що описовий переклад є громіздким та незручним для подальшого використання неологізму у мові перекладу. Однак коли калькування чи транскодування не є можливим, описовий метод є кращим рішенням даної проблеми. Слід зазначити, що часто описовий переклад використовується разом з калькуванням або транскрипцією для перекладу термінів. Перед використанням описового способу важливо перевірити наявність в українській мові вже перекладеного аналогу. Цей метод можна використовувати як для пояснення значень у словниках, так і для перекладу інновацій, адже не існує такого слова, яке неможливого було б перекласти за допомогою описового методу.

Останнім часом часто використовується такий метод, як **пряме включення**, що полягає у використанні англійського слова в оригінальній формі. Наприклад, *eco-driving*. Недолік цього способу в тому, що він не дає жодного пояснення слова для носія мови перекладу. Також доволі часто у складних словах перша частина залишається незмінною, тобто використовується спосіб прямого включення, та перекладається лише друга частина.

В. Комісаров визначає **приблизний переклад** як «використання граматичної одиниці мови перекладу, яка у даному контексті частково відповідає безеквівалентній граматичній одиниці мови оригіналу» [Комісаров 1990, с. 249]. За допомогою даного способу перекладу зберігається основне значення слова, але у мові перекладу воно може відрізнитися лексичним фоном. Наприклад, *precycle* - усвідомлена купівля продуктів. Даний спосіб не зовсім відповідає вимогам перекладу, адже таким чином ми втрачаємо відтінки значення, конотативні відтінки слова, прагматику неологізма, однак приблизний переклад є допустимим, якщо неможливо використати жоден інший спосіб перекладу інновацій [Драбов 2015, с. 180]. І. Козаченко зазначає, що «використовуючи спосіб приблизного перекладу, можна зберегти основне значення слова, але воно буде відрізнитися лексичним фоном» [Козаченко 2014, с. 167].

Т. Данкевич зазначає, що під час перекладу надзвичайно важливою є прагматика, важливо враховувати ціль новоутворення, соціальні, культурні та етнічні відтінки інновацій, не спотворювати початкове значення, адже у цьому випадку буде втрачено інформацію, закладену у неологізм. Значний вплив на передачу значення нових слів мають досвід, професійний рівень, вік перекладача. Лінгвіст вважає, що процес перекладу значення нових слів передбачає «взаємодію трьох типів компонента значення слова, який охоплює прагматичний компонент адресанта, адресата та перекладача» [Данкевич 2014, с. 344].

Слід зазначити, що одне й те саме новоутворення можна перекладати різними способами, і важливо, щоб переклад був адекватним. Через деякий час один варіант може витіснити інший. Під час пошуку відповідності нових англійських слів українською мовою основним критерієм, на який слід звертати увагу перекладачам, є стислі та зрозумілі пояснення. Варіанти, надані перекладачем, мають бути зрозумілими для носіїв мови перекладу.

Отже, жоден з вищезазначених способів перекладу не є універсальним для передачі новоутворень. Під час процесу перекладу перекладач має враховувати лексичні особливості інновації, контекст, в якому вона знаходиться, прагматику та соціо-культурні відмінності між носіями мови оригіналу та перекладу. При цьому важливо зберігати стилістичні особливості неологізму, його експресивне забарвлення, якщо воно присутнє та відтворити якомога лаконічніший та ясний переклад.

3.2 Особливості перекладу неологізмів сфери екології

Переклад будь-якого тексту вимагає від перекладача зусиль, залучення, це творчий процес. Особливо це стосується неологізмів, адже це часто безекввалентна лексика і багато інновацій не закріплені навіть у словниках мови оригіналу. Вище ми розглянули основні способи перекладу неологізмів, а далі пропонуємо проаналізувати їх на прикладі неологізмів сфери екології та охорони навколишнього середовища, адже багато що залежить від конкретного контексту і часто перекладач приймає остаточне рішення щодо методу перекладу в конкретний момент, залежно від ситуації.

Так, багато неологізмів сфери екології було утворено за допомогою афіксації, а саме додавання префіксу *eco-*. Наприклад, інновація *eco-efficiency*, що позначає здатність ефективно виробляти товари і з мінімальним впливом на навколишнє середовище. Найкращим варіантом перекладу є калькування – «екологічна ефективність» або «екоефективність» - так ми отримуємо найбільш лаконічний та влучний переклад.

Семантично схожий неологізм - *eco-tech*, що вводить поняття технології, розробленої для полегшення екологічних проблем і зменшення використання природних ресурсів. «Екологічна технологія» або «екотехнологія» - стислий

та простий переклад калькуванням, який до того ж зберігає експресивну забарвленість неологізму мови оригіналу, а саме оксюморон, який можна побачити у поєднанні слів «екологічний» та «технологія».

Як ми вже зазначали раніше, є група людей, які не вірять в існування глобального потепління та екологічних проблем. Так, усередині цієї групи людей виникає неологізм *eco-scam* – довід або політика щодо екології, підкріплена брехнею чи неточними фактами. За останні кілька років завдяки соц.мережам лексична одиниця «скам», передана за допомогою транслітерації, почала використовуватися як синонім слова «афера» або «шахрайство», тому і у випадку з нашим еконеологізмом має місце такий метод перекладу, як транслітерація – «екоскам». Найчастіше транскодування використовують для перекладу термінів та назв, дану інновацію можна вважати терміном, тому цей спосіб є доволі влучним.

Greenscam – семантично схожий неологізм, але позначає він продукт, який представляють більш екологічним, ніж він є насправді. В даному випадку транскрибування не підходить, тому що у мові перекладу потрібно зберегти сему «зелений», що означає «екологічно чистий», тому ми пропонуємо перекладати за допомогою калькування – «зелене шахрайство».

На щастя, багато компаній дивлячись на теперішній стан довкілля та клімату приймають рішення вести свій бізнес ґрунтуючись на екологічно чистих методах. Так, з'являється інновація *ecolonomics*, що позначає саме такий, стабільний спосіб життя та управління бізнесом. Неологізм утворено за допомогою телескопії, злиття слів *ecology + economics*. Цікаво, що різні словники трактують цей неологізм по-різному. Так, наприклад, Urban Dictionary подає наступне значення: “*Ecologonomics means maintaining natural resources in ways that are economically sound*” - «збереження природних ресурсів економічно обґрунтованими способами». У даному випадку найкращим рішенням буде перекласти неологізм за допомогою

транскодування – «екологіка», а в конкретному контексті надати описовий переклад чи пояснення, щоб уникнути неточностей.

В наш час не рідно трапляються різні види радикального активізму, в тому числі і екологічного. *Ecosexual* – людина з сильною усвідомленістю та почуттям відповідальності за стан навколишнього середовища. Це доволі розповсюджений рух, стиль життя з власними правилами та нормами, який вже дістався й до нашої країни, тому в українській мові вже є наявним відповідник – «екосексуал». Даний неологізм було перекладено за допомогою калькування.

Один з видів екологічного активізму - *carrot mob* - подія, на якій люди підтримують екологічно чистий магазин, масово збираючись, щоб придбати продукцію магазину. В англійській мові є давня приказка, що є два способи змусити віслюка йти вперед: або повісити смачну морквину перед ним, або вдарити його палицею. Так і з бізнесом. Протести, судові процеси, бойкоти тощо – це палиці для бізнесу. Натомість такі події – це морква, яка змусить змінити свою політику не насильницьким методом, а порівнянням і підвищенням прибутку. Неологізм образний, однак в українській мові є ідіома зі схожою образністю «батіг та пряник». Отже, замість «моркви» можна використати «пряник»: «пряниковий натовп». Якщо ми маємо на меті зберегти експресивне забарвлення неологізму у мові перекладу, така метафора буде більш зрозумілою носіям мови перекладу, однак залежно від контексту, можливо більш влучним буде описовий переклад.

Іноді стурбованість щодо стану навколишнього середовища переростає в «зелений анархізм» або «екоанархізм» - *green anarchy, eco-anarchy*. Даний неологізм було перекладено за допомогою калькування.

І навпаки, існують люди, що цілковито ігнорують екологічні проблеми, оскільки вірять, що людський розум і технологічна майстерність роблять людство незалежним від природних процесів, які керують іншими видами.

Така особа отримала назву *exemptionalist*. Неологізм утворено за допомогою аббревіації – до основи *exemptional* додано суфікс *-ist*. І хоча даний феномен існує давно, в українській мові все ще немає еквіваленту, тому пропонуємо перекладати інновацію за допомогою описового перекладу.

У багатьох людей теперішній та майбутній стан екології викликає справжню тривогу. В англійській мові існує термін *eco-anxiety*. Калькування у цьому випадку не найкращий варіант, тому перекладаємо описово – «занепокоєння станом навколишнього середовища».

Інновацію *eco-driving* - керування автомобілем таким чином, що мінімізує споживання палива та викиди вихлопних газів - також перекладаємо описово – «екологічно-раціональні методи водіння»/«екологічний стиль керування автомобілем». Однак якщо даний неологізм стосується конкретного обладнання та програмного забезпечення для контролю та управління автомобілем, які наразі наявні у багатьох великих автомобільних марках, то часто використовують спосіб прямого включення для перекладу інновацій-назви.

Переробка відходів це екологічно чиста альтернатива звичайному накопиченню відходів, що сприяє отриманню нових матеріалів, сировини, енергії. Дана процедура є надзвичайно важливою для збереження довкілля. Виділяють такий вид переробки, як *ecycling* - процес переробки компонентів або металів, що містяться у використаному або неробочому електронному обладнанні. Неологізм утворено за допомогою телескопії слів *electronic+recycle*. Інновації, які утворені у мові оригіналу за допомогою злиття слів важко перекладати калькуванням чи транскрибуванням, кращим, хоча й більш громіздким варіантом буде описовий переклад: «переробка електронного обладнання».

Наступний неологізм – *precycle* – позначає купівлю продуктів на основі того, наскільки вони підлягають переробці. Неолексему утворено за

допомогою аббревіації, додавання префіксу *pre-*, що вказує на попередню дію, до основи *recycle*. Здається, під час перекладу даної інновації можливим є калькування – «попередня переробка», але в цьому випадку неологізм отримує дещо інше значення, тому ми використовуємо описовий переклад або приблизний переклад «усвідомлена купівля продуктів».

Інновація, що позначає енергію та інші ресурси, які використовуються під час приготування їжі – *cookprint*, також було утворено за допомогою телескопії, злиття першої частини слова *cooking* та другої частини слова *footprint*. У англійській мові доволі розповсюдженим є сталий вираз *carbon footprint* – вуглецевий слід (пізніші варіації: *ecological footprint*, *environmental footprint*), але навряд чи ми можемо перекласти даний вище неологізм за аналогією до цього неологізму, тому використовуємо описовий метод.

Спосіб життя, який мінімізує вплив людини на навколишнє середовище, позначається неологізмом *small-footprint living*. Як і з попереднім випадком, найбільш влучним буде описовий переклад «життя з мінімальним впливом на довкілля».

Кількість пластику, яку використовує та викидає особа, поповнюючи таким чином кількість світових пластикових відходів, які є надзвичайно шкідливими для навколишнього середовища носить назву *plastic footprint*. Даний неологізм можна перекласти за аналогією до виразу *footprint* – вуглецевий слід: «пластиковий слід».

Для зменшення кількості пластику в США було розроблено пристосування, яке дозволяє сдавати пластик та отримувати за це гроші. Дана практика отримала назву *reverse vending*. *Vending* – це торгівельний автомат. Найбільш точним в цьому випадку буде описовий переклад: «автомат для прийому використаної пластикової тари».

Деякі люди по-справжньому одержимі кількістю вуглецю, яку вони використовують. Для цієї групи людей існує неологізм *carborexic*, який було

утворено за допомогою злиття слів *carbon* + *anorexic*. Інновація немає нічого спільного з видами розладів харчової поведінки, але сема «хвороби» надає неологізму виразності. При передачі неологізму українською мовою ми використовуємо описовий переклад і на жаль, втрачаємо цю сему «анорексії», що додає більш експресивної характеристики цій одержимості. Це доволі розповсюджена ситуація, коли перекладач вимушений жертвувати образністю слова, щоб точно і адекватно передати його значення мовою перекладу.

Цікавий та складний для перекладу неологізм - *crunchy con* (скорочення від *crunchy conservative*) - екологічно обізнаний консерватор, зацікавлений у натуральних та органічних продуктах. Прикметник *crunchy* — ймовірно, скорочена форма фрази *crunchy granola* — з'явився в мові приблизно з 1982 року, і найчастіше його зневажливо вживають для позначення людей, які сильно цікавляться екологією, природним життям, органічними продуктами та процесами, а також ліберальними цінностями. Отже, задля влучного перекладу потрібно підібрати такий же образний еквівалент. Як один із варіантів перекладу даного неологізму – «старий, добрий консерватор», адже сучасна органічна їжа та здоровий спосіб життя - те, що було у старі добрі часи: без пестицидів, гербіцидів, гормонів, фізична праця на свіжому повітрі, так, як жили перші поселенці. Звичайно, образність у мові перекладу трохи відрзняється, але через відсутність такої реалії, як *crunchy granola*, не враховуючи описовий переклад, цей варіант є найкращим. Але можливо в певному контексті буде необхідним уточнення.

Неологізм *greentech* використовують для позначення технології, яка сама по собі є екологічно чистою чи допомагає зменшити екологічні проблеми; або для номінації бізнес-сектора, який виробляє таку технологію. Найбільш влучним варіантом є калькування «зелена технологія» адже в українській мові епітет «зелений» давно вживається як синонім виразу «екологічно чистий».

Проблемним питанням зі сфери екології та захисту навколишнього середовища є використання ресурсів, особливо невідновлювальних, таких як

газ, нафта, вугілля та інші корисні копалини. На жаль, існують люди, які начебто цікавляться цим питанням та намагаються економити ресурси та використовувати лише екологічно чисті продукти, але насправді вони роблять це для того, щоб вказати на свій вищій соціальний статус. Така поведінка отримала назву *conspicuous conservation*. Даний неологізм можна перекласти калькуванням, щоб не вдаватися до громіздкого описового перекладу та зберігти негативну оцінку, що містить інновація: «показна охорона довкілля».

Новоутворення *peaknik* позначає людину, яка вірить, що світові запаси нафти незабаром досягнуть піку і що подальший дефіцит нафти спустошить цивілізацію. Цікавим є спосіб творення неологізму. До основи *peak oil* «пік нафти» було додано нетиповий для англійської мови суфікс *-nik*, що має слов'янське походження і може вказувати на ідеологію. Хоча й цей феномен є доволі розповсюдженим, в українській мові все ще немає еквіваленту до даного неологізму. Калькування або транскодування є неможливим через співзвучність з іншим загальномовним словом, тому залишається описовий переклад «людина, що вірить у пік нафти».

Наступний неологізм, утворений від терміну *peak oil* «пік нафти», введеного ще в 1956 році геологом М. Кінгом Хаббертом, який вважає, що настане час, коли глобальний видобуток нафти досягне максимуму, а згодом буде неухильно знижуватися - *peak people*. Інновація позначає час, коли населення світу досягне максимуму, після чого воно зменшиться через зниження народжуваності або глобальну нестачу енергії, їжі та води. В даному випадку можливе калькування: «пік людства».

Глобальне потепління та зміни клімату мають такі наслідки, як пожежі, повені, засухи. Існує неологізм, що позначає публічне дорікання домогосподарству чи установі за надмірне використання води під час засухи - *drought shaming*. Цікаво, що лексична одиниця *shaming* давно має еквівалент в українській мові – «шеймінг», який було перекладено за допомогою транскрибування. Однак, даний вид «шеймінгу» краще перекладати описово,

щоб не втратити відтінки значення та негативну оцінку. “*Neighbors are tattling on neighbors for wasting water and some are taking their drought shaming to social media*” - «Сусіди сперечаються один з одним через те, що вони витрачають воду даремно, а дехто навіть дорікає за надмірне використання води в соцмережах» [CBS Sacramento, July 11, 2014].

Так, для багатьох країн серйозним питанням є способи очищення стічних вод. Старі очисні споруди не задовольняють нинішні умови життя. Тому, наприклад, у Сінгапурі ввели таке поняття, як *newater* - винятково чиста вода, що переробляється зі стічної води. Нові очисні споруди постійно з'являються в мережі і очищають воду достатньо, щоб її можна було використовувати повторно для виробничих процесів, зрошення сільськогосподарських культур та поливу громадських парків і садів. Цікаво, що спочатку даний неологізм був назвою торгової марки в Сінгапурі, однак зараз цю лексичну одиницю використовують для загального позначення високоочищених стічних вод. Інновацію утворено за допомогою телескопії слів *new* + *water*, тому її можна перекласти калькуванням: «нова вода».

Значною проблемою є також забруднення океанів. В США існує така практика, як *oystertecture* - заохочення зростання устричних рифів, задля фільтрування домішок та бруду з води та зменшення інтенсивності берегових хвиль. Неологізм утворено за допомогою телескопії, злиття слів *oyster* + *architecture*, тому переклад даної інновації є проблемою. Можливо, найбільш влучним перекладом буде приблизний: «розбудування устричних рифів».

Неологізм, що позначає посуху, яка розвивається аномально швидко - *flash drought*. “*Droughts typically develop slowly, so a “flash drought” happens within weeks rather than months, said Jim Angel, the Illinois state climatologist*” - «Посухи зазвичай розвиваються повільно, тоді як «раптова посуха» розгортається протягом декількох тижнів, а не місяців, - каже Джим Енджел, кліматолог штату Іллінойс» [Chicago Tribune, September 13, 2013]. На жаль, під

час перекладу ми втрачаємо образність «спалаху, миттєвості», але такий варіант буде зрозумілим і лаконічним, порівнюючи з описовим перекладом.

Лексична одиниця *green* є складовою частиною багатьох екологічних неологізмів. Наприклад, інновація *green accounting* – економічна система, яка враховує вплив виробництва та споживання на навколишнє середовище. Новоутворення передають українською мовою за допомогою калькування: «зелений облік».

Цікавий приклад *green tape* - екологічні норми та рекомендації, яких необхідно дотримуватися, перш ніж можна буде вжити офіційних заходів. Цей термін є екологічним аналогом фрази *red tape* «червона стрічка», яка спочатку означала шматок стрічки червоного або рожевого кольору, що використовувалась для скріплення офіційних паперів та юридичних документів, а згодом отримала зневажливе значення «бюрократизм, тяганина». Важко передати образність даного неологізму українською мовою, але для того, щоб зберегти негативне забарвлення, можна частково перекласти калькуванням: «зелений бюрократизм».

Green urbanism – дизайн та планування міста, спрямовані на мінімізацію його впливу на навколишнє середовище. В українській мові вже широко використовується еквівалент даної інновації «зелений урбанізм».

Процеси глобального потепління та забруднення навколишнього середовища викликають такий феномен, як *global dimming* - поступове зменшення кількості сонячного світла, що досягає поверхні землі. Неологізм утворено за аналогією до виразу *global warming*, тому можна сміливо перекладати буквально як «глобальне затемнення».

Вчені плідно працюють над питанням глобального потепління, пропонуючи різні варіанти дій та виносячі певні гіпотези. Так, існує методика зменшення глобального потепління шляхом введення відбивних частинок у стратосферу, щоб імітувати наслідки виверження вулкана - *Pinatubo option*. Ця фраза походить від знаменитого вулкана Пінатубо, який вражаюче вивергався

в 1991 році. Утворений шар частинок в атмосфері спричинив зниження глобальної температури приблизно на $0,5^{\circ}$ за Цельсієм. Важливо зберегти образність даного неологізму, тому ми зберігаємо назву: «методика Пінатубо».

Цікавий неологізм *enlibra* - процес приведення чогось у баланс, зокрема екологічної проблеми. Дана лексична одиниця утворена за допомогою аббревіації та запозичення, адже поєднує префікс *en-*, «привести в певний стан», і латинський термін *libra* «баланс». Інновацію перекладаються за допомогою транскодування – «принцип енлібра».

Діяльність політиків завжди була темою для суперечок, і сфера екології не є виключенням. Так, існує неологізм, що позначає політика, який підтримує ініціативи та діяльність, які завдають шкоди навколишньому середовищу – *pollutician*. Інновацію утворено за допомогою телескопії слів *pollution* + *politician*, тому в даному випадку можливим є лише описовий переклад.

Головною причиною глобального потепління є парниковий ефект, який з'являється внаслідок викидів парникових газів в атмосферу. Як вже було зазначено раніше, багато компаній та виробництв піклуються про рівень вуглекислого газу, тому існує такий неологізм як *net zero* - баланс між кількістю виробленого парникового газу та кількістю вилученого з атмосфери. В українській мові існує еквівалент, перекладений за допомогою калькування: «нульові викиди».

Отже, проаналізувавши 37 неологізмів сфери екології та захисту навколишнього середовища, а саме способи їх перекладу, можна зробити наступні висновки: не дивлячись на значне поширення багатьох феноменів та реалій, у більшості випадків неологізми все ще не мають відповідника в українській мові. Для перекладу таких неологізмів частіше вживається калькування. Значна перевага цього методу у його лаконічності та влучності, а також калькування часто допомагає зберегти експресивне забарвлення інновації. Однак іноді нам доводиться жертвувати образністю неологізму

задля адекватного перекладу. Також для перекладу екологізмів часто використовують транскодування, особливо якщо ми маємо справу з термінами і назвами. Набагато рідше зустрічається метод прямого включення та приблизного перекладу. Найбільш поширеним і простим є описовий переклад, однак значний недолік цього методу – його громіздкість і незручність у подальшому використанні.

ВИСНОВКИ

Лексика англійської мови постійно зазнає змін та оновлення. Певні слова перетворюються на архаїзми, їм на зміну приходять нові слова – неологізми, які можуть як замінювати старі поняття, так і позначати щось абсолютно нове. Це пов'язано в першу чергу з науково-технічним прогресом, що зараз з кожним днем набирає обертів. Тому не дивно, що великого розвитку зараз зазнає і така наука, як неологія. Лінгвісти фіксують новоутворення та їхні значення, аналізують причини їхньої появи, вивчають моделі їхнього утворення, здійснюють лексикографічну розробку. Але при цьому в цій області залишається ряд невирішених, дискусійних питань, пов'язаних в першу чергу з самим поняттям неологізм та його класифікацією. Велика кількість синонімів на позначення нових слів, різні погляди вчених на ці найменування та їх типологію ставлять серйозні питання для подальших досліджень.

Складним та дискусійним є питання щодо визначення неологізмів, адже існують різні підходи до нього, але з один критерієм погоджуються усі лінгвісти – неологізмами є нові лексичні одиниці, які утворюються через потребу у найменуванні предмета чи реалії та зберігають за собою відчуття новизни. При цьому, як показує наше дослідження, новоутворення не завжди виникають для позначення нової реалії – часто вони є способом найменування старої реалії, з певним уточненням, звуженням/узагальненням значення або іншими змінами.

Говорячи про типологію неологізмів, виділяють щонайменше 6 класифікацій, оснований на різних ознаках. Однак, наше дослідження показує, що частіше зустрічаються: лексичні неологізми, а не семантичні; абсолютні неологізми, що раніше були відсутні у мові; номінативні неологізми, що пов'язано з розвитком усіх сфер життя та суспільства, а отже потребою давати

назву певних предметам та реаліям; також більш розповсюдженими є загальнономвні, суспільні неологізми, а не індивідуально-авторські.

Розглядаючи способи творення неологізмів, загалом виділяють три групи: словотворчі, семантичні та запозичення. В ході нашого дослідження найбільш популярними виявилися словотворчі способи, а саме словоскладання, телескопія та афіксація. На другому місці – семантична деривація, тобто зміна значення слова. Найбільш популярними семантичними способами виявилися метафоричне перенесення, звуження та погіршення значення. Жодного разу ми не зустріли покращення або метонімічне перенесення. Також серед досліджених неологізмів було виявлено лише одне запозичене слово, що пов'язано з тим, що в сучасній англійській мові спостерігається тенденція уникати слів іншомовного походження.

Більш менш дослідженим теоретичним питанням є способи перекладу неологізмів. Загалом виділяють 6 способів, які зустрічаються найчастіше: підбір еквівалента, транскодування, описовий та приблизний переклад, калькування та пряме включення. Таким чином, проаналізувавши приблизно 100 неологізмів зі сфери екології та способи їх перекладу, можна зробити наступні висновки:

Переклад неологізмів є справді важким завданням, яке потребує від перекладача великого залучення у процес, бездоганного володіння лексикою різних стилів, креативності та творчості. Найпростіше перекладачеві тоді, коли в мові перекладу вже закріплено еквівалент до певного неологізму. Але дуже часто трапляються такі ситуації, коли неологізм в лексиці англійської мови з'явився вже давно і навіть почав переходити від периферії лексики до її ядра, а в українській мові його аналога ще не існує.

Одним з найбільш розповсюджених способів перекладу неологізмів виявилось калькування. Перевагою цього методу є той факт, що він дозволяє передати неологізм лаконічно та часто допомагає зберегти його образність,

однак іноді такий переклад може бути незрозумілим для носія мови перекладу, а отже потребуватиме пояснення.

Майбуть, найлегшим способом перекладу є описовий, адже він не потребує креативності, добрих фонових знань. Не існує неологізма, який не можна було б перекласти за допомогою експлікації. При цьому значний недолік цього способу полягає в тому, що він занадто громіздкий та навряд чи колись закріпиться в мові, адже зараз спостерігається зовсім протилежна тенденція – тенденція до спрощення.

Також під час дослідження була помітна тенденція до транскодування замість того, щоб, використовуючи ресурси власної мови, створити еквівалент. В певних випадках цей спосіб перекладу є дійсно найбільш влучним, адже не потребує великих зусиль та творчого залучення. Іноді достатньо просто перекласти неологізм транскрибуванням та декілька раз додати до нього опис – таким чином, з'являється велика вірогідність того, що цей неологізм закріпиться в мові перекладу.

Інші проблеми, з якими перекладачі зіштовхуються під час роботи з неологізмами, пов'язані зі способами творення цих неологізмів. Дуже часто в англійській мові неологізми є мотивованими, образними, експресивно забарвленими, створеними за допомогою метафор. Перенести ці особливості в мову перекладу вкрай важко, або навіть неможливо. Іноді, коли неологізм мотивований певною реалією англійськомовного світу, доводиться замінювати її на іншу, шукати більш близький для нас образ, задля адекватного та еквівалентного перекладу. Також ми помітили, що вкрай рідко перекладачеві вдається зберегти в мові перекладу й інші способи творення, такі як телескопія, аббревіація і т.д, через їх оригінальну форму та структуру. Слід відмітити, що головною задачею перекладача є надати адекватний, влучний та зручний для подальшого використання переклад неологізму, зберегти прагматику виразу.

Ще один серйозний момент, на який перекладач повинен звертати увагу під час роботи з неологізмами – чи варто в конкретному контексті передавати відтінки значення, адже дуже часто трапляються неологізми з яскраво вираженим іронічним, комічним, навіть зневажливим відтінком, і в певних ситуаціях їх доцільно буде опустити.

Загалом, хочеться відзначити, що хоча питання неологізмів для перекладача є дійсно складним, але водночас ці складнощі і роблять професію перекладача такою цікавою, і змушують підтримувати в тонусі свої знання та вміння.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аракин В. Д. Сравнительная типология английского и русского языков : учеб. пособ. Москва : Физматлит, 2008. 231 с.
2. Арбекова Т. И. Лексикология. Москва : Высшая школа, 1977. 240 с.
3. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. Москва : Флинта, 2012. 370 с.
4. Белаковская В. А. Семантический анализ лексических единиц. Иркутск : ИГПИ, 1979. 236 с.
5. Бузунов Н. Н. Механизм создания неологизмов. *Язык, культура, речевое общение : материалы междунар. конф.* Москва : МПГУ, 2009. Ч. I. С. 97-101.
6. Верещагин Е. М. К психолингвистической теории слова: текст лекций. Москва : Университет Дружбы народов, 1979. 71 с.
7. Виноградов В. С. Введение в переводоведение. Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
8. Винокуров А. М. Аффиксальные новые слова в современном английском языке. Тверь, 1992. 245 с.
9. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. Москва : Высшая школа, 1986. 416 с.
10. Гак В. Г. О современной французской неологии. *Новые слова и словари новых слов.* Москва : Наука, 1978. С. 37-45.
11. Головин Б. Н. Введение в языкознание : учеб. пособ. Изд. 6-е. Москва : КомКнига, 2007. 232 с.
12. Голуб И. Б. Стилистика русского языка. Москва : Айрис-пресс, 2010. 448 с.

13. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию: Пер. с нем. Москва : Прогресс, 1984. 397 с.
14. Данкевич Т. Переклад авторських неологізмів в англійській мові. Київ : Мова і культура, 2014. 353 с.
15. Дегтярь И. Г. О термине «окказионализм» или «окказиональное слово». Пятигорск : Изд-во ПГЛУ, 1975. 135 с.
16. Драбов Н. До питання перекладу англійських неологізмів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 13. Дрогобич : Видавничий дім "Гельветика", 2015. С. 176-181.
17. Дубенец Э. М. Современный английский язык. Лексикология. Москва : ГОССА, 2004. 192 с.
18. Елисеева В. В. Лексикология английского языка. Санкт-Петербург : СПбГУ, 2003. 44 с.
19. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка. Москва : Высшая школа, 1989. 126 с.
20. Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС, 2007. 228 с.
21. Ивлева Г. Г. Тенденции развития слова и словарного состава. Москва : Наука, 1986. 136 с.
22. Ильясова С. В. Новые реалии общественно-политической жизни и их отображение в инновациях (на материале инноваций конца XX в.). *Филология и культура : Тезисы II междунар. конф.* Тамбов : ТГУ, 1999. С. 134-137.
23. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова. Київ : Літера, 2011. 560 с.
24. Карашук П. М. Словообразование английского языка. Москва : Высшая школа, 1977. 314 с.
25. Катлинська Л. П. Живые способы создания русских слов. Москва : Прометей, 1995. 165 с.

26. Козаченко І. В. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. Одеса : МГУ, 2014. С. 166-168.
27. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва : Высшая школа, 1990. 253 с.
28. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2001. 368 с.
29. Кушч Е. О. Англійські політичні неологізми як перекладацька проблема. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2010. 245 с.
30. Ларионова, Е. В. Новейшие англицизмы в современном русском языке. Санкт-Петербург : Питер, 1996. 128 с.
31. Левицкий А. Э. Горизонты развития неологии XXI века. Москва : ЯСК, 2009. 364 с.
32. Попова Т. В. Неология и неография современного русского языка: учеб. Пособие. Москва : Наука, 2005. 96 с.
33. Реформатский А. А. Введение в языковедение. Москва : Аспект Пресс, 2006. 536 с.
34. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : Международные отношения, 1974. 216 с.
35. Розен Е. В. На пороге XXI века. Новые слова и словосочетания в немецком языке. Москва : Менеджер, 2000. 192 с.
36. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка. Москва : Омен, 1998. 259 с.
37. Шанский Н. М. Лексикология современного русского языка. Москва : Либроком, 1964. 423 с.
38. Шкуліпа Ю. С. Основні способи перекладу неологізмів публіцистичного стилю з англійської мови українською. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції*. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 91-93.

39. Adams V. An Introduction to Modern English Word-Formation. London : Longman, 1973. 230 p.
40. Algeo J. Among the New Words. Tuscaloosa, 1994. 90 p.
41. Baayen R. H. Chronicling the Times: productive Lexical Innovations in an English Newspaper. *Language*, 1996. 69 p.
42. Bhatia V. K. Analysing Genre: Language Use in Professional Settings. New York : Longman Publishing, 1994. 266 p.
43. Cannon G. Viability. The Death of Recent New Items in English. *Word*, 1987. 155 p.
44. Dillard J. L. A History of American English. Harlow : Longman, 1992. 257 p.
45. Green L. African American English. A Linguistic Introduction. Cambridge : Cambridge University Press, 2002. 285 p.
46. Grote D. British English for American Readers. Westport : Greenwood Press, 1992. 235 p.
47. Halhday M. A. K. Linguistic Function and Literary Style. *Explorations in the Functions of Language*. London, 1974. P. 107.
48. Metcalf A. Predicting New Words. New York : Houghton Mifflin, 2002. 298 p.
49. Sara Tulloch. The Oxford Dictionary of New Words: A Popular Guide to Words in the News. New York : Oxford University Press, 1991. 336 p.
50. Stein G. John Ayto. Twentieth Century Words. *International Journal of Lexicology*. Vol. 14. # 2. June 2001. P. 145-148.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

51. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Советская энциклопедия, 1966. 606 с.

52. Виноградов В. А. Лингвистический энциклопедический словарь. Москва : Сов. Энцикл, 1990. 688 с.
53. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов и понятий. Изд. 6. Назрань : Пилигрим, 2016. 610 с.
54. Зацний Ю. А., Янков А. В. Лексичні та фразеологічні інновації англійської мови: англійсько-український словник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 273 с.
55. Советский энциклопедический словарь. Под ред. А. М. Прохорова. Москва : Советская энциклопедия, 1982. 1437 с.
56. Collins English Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> (accessed: 1.10.2021)
57. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/> (accessed: 1.10.2021)
58. WordSpy. URL: <https://www.wordspy.com/> (accessed: 1.10.2021)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

59. Alok Jha. Eco-bling and retrofitting won't meet emissions targets, warn engineers, 2010. URL: <https://www.theguardian.com/environment/2010/jan/20/eco-bling-retrofitting-carbon-emissions> (accessed: 3.10.2021)
60. CBS Sacramento. Drought Shaming Pitting Neighbors Against Neighbors On Social Media, 2014. URL: <https://sacramento.cbslocal.com/2014/07/11/drought-shaming-pitting-neighbors-against-neighbors-on-social-media/> (accessed: 10.10.2021)
61. Edward Wong. With Winter Ahead, Can China's Smog Get Anything But Worse? The New York Times, 2013. URL: <https://sinosphere.blogs.nytimes.co>

m/2013/10/24/with-winter-ahead-can-smog-get-anything-but-worse/ (accessed: 3.10.2021)

62. Ilona Amos. Warnings over 'dirty' camping as influx of visitors trash Scottish beauty spots. *The Scotsman*, 2021. URL: <https://www.scotsman.com/news/environment/warnings-over-dirty-camping-as-influx-of-visitors-trash-scottish-beauty-spots-3262367> (accessed: 3.10.2021)

63. James Chapman. Why Brown thinks we should all be happy that fuel costs are sky high. *Daily Mail*, 2008. URL: <http://http://www.dailymail.co.uk/news/article-1033359/Why-Brown-thinks-happy-fuel-costs-sky-high.html> (accessed: 3.10.2021)

64. Jenny Haworth. The diesel that grows on trees. *The Scotsman*, 2008. URL: <http://http://news.scotsman.com/latestnews/The-diesel-that-grows-on.4656287.jp> (accessed: 3.10.2021)

65. Joanne Kaufman. Completely Unplugged, Fully Green. *The New York Times*, 2008. URL: <https://www.nytimes.com/2008/10/19/style/19iht-19greenorexia.17083793.html> (accessed: 3.10.2021)

66. Joel Burcat. The past, present, and future of the “eco-thriller”. *Crimereads*, 2019. URL: <https://crimereads.com/the-past-present-and-future-of-the-eco-thriller/> (accessed: 5.10.2021)

67. Jon Ungood-Thomas & Yuba Bessaoud. It's so warm plants think spring is here. *Sunday Times*, 2006. URL: https://article.wn.com/view/2006/10/22/It_s_so_warm_plants_think_spring_is_here/ (accessed: 5.10.2021)

68. Karen Chen. Cool, rainy summer days just a memory as 'flash drought' hits Illinois. *Chicago Tribune*, 2013. URL: <https://www.chicagotribune.com/news/ct-xpm-2013-09-13-ct-met-flash-drought-illinois-20130913-story.html> (accessed: 10.10.2021)

69. Lee Berquist. University of Wisconsin professor questions efforts to reverse extinction. *Milwaukee Journal Sentinel*, 2013. URL: <http://http://www.jsonline.com/news/wisconsin/university-of-wisconsin-professor-warns-of-dangers-of-reintroducing-extinct-animals-0298v3i-199711021.html> (accessed: 5.10.2021)

70. Luke Richardson. Solar carports: how do they work and how much do they cost? Energysage, 2021. URL: <https://news.energysage.com/what-is-a-solar-panel-carport/> (accessed: 3.10.2021)
71. Marjorie Harris. Gardens of earthy delights take hold at Canada Blooms festival. The Globe and Mail, 2011. URL: <https://www.theglobeandmail.com/life/home-and-garden/gardening/gardens-of-earthy-delights-take-hold-at-canada-blooms-festival/article574188/> (accessed: 5.10.2021)
72. Mark Fischetti. We Are Living in a Climate Emergency, and We're Going to Say So. Scientific American, 2021. URL: <https://www.scientificamerican.com/article/we-are-living-in-a-climate-emergency-and-were-going-to-say-so/> (accessed: 5.10.2021)
73. Mark Santia. Polar Vortex to Pollen Vortex. Twitter, 2014. URL: <https://twitter.com/MarcSantia4NY/status/446019128336613377> (accessed: 5.10.2021)
74. Matt McGrath. Climate change: 'Hothouse Earth' risks even if CO2 emissions slashed. BBC News, 2018. URL: <https://www.bbc.com/news/science-environment-45084144> (accessed: 5.10.2021)
75. Michelle Nijhuis. What Do You Call the Last of a Species?. The New Yorker, 2017. URL: <https://www.newyorker.com/tech/annals-of-technology/what-do-you-call-the-last-of-a-species> (accessed: 5.10.2021)
76. Sarah Shearman. Lessons learned from a decade of climate change messaging. PR Week, 2014. URL: <https://www.prweek.com/article/1283441/lessons-learned-decade-climate-change-messaging> (accessed: 5.10.2021)
77. Steven Mufson & Juliet Eilperin. Offshore Wind Farm Is Approved. The Washington Post, 2006. URL: <https://www.washingtonpost.com/archive/business/2006/05/12/offshore-wind-farm-is-approved-span-classbankheadplant-off-texas-coast-to-be-biggest-of-its-kind-in-usspan/f0f6e3c9-0b41-4a2e-a28c-e95835d4c3ff/> (accessed: 3.10.2021)

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the analysis of such a topical problem as the features of English neologisms in the field of ecology and methods of their translation.

The object of the work is the neologisms of modern English in the field of ecology and environmental protection.

The main aim of the paper is to identify the leading ways of creation and translation of neologisms into Ukrainian and to give their full analysis.

The scientific novelty of the presented research lies in the investigation of the linguistic and sociolinguistic features of new lexical and phraseological units related to the field of ecology, in particular, ways of their formation, concentration around current environmental issues, and ways of translation.

The most productive ways to create new words in the field of ecology are compounds and portmanteau, affixation and abbreviation. Among the semantic ways of creation - metaphorical transfer, narrowing and deterioration of meaning. In most cases, innovations still have no equivalent in the Ukrainian language. Calque translation is used to translate such neologisms. A significant advantage of this method is its conciseness and accuracy. Transcoding is also often used to translate eco-neologisms, especially for terms and names. The method of direct inclusion and approximate translation is much less common. Descriptive translation is the most common and simple, but a significant disadvantage of this method is its cumbersomeness and inconvenience in further use.

Keywords: *neologism, innovation, way of creation, word formation, portmanteau, method of translation, calque translation, descriptive method*